

До уваги вчителів і батьків!

Авторський комплект «Математика» у трьох частинах містить усе необхідне для ефективного навчання за обома типовими освітніми програмами, а саме:

1. Реалізує ключові етапи продуктивного навчання:
  - мотиваційні математичні ігри;
  - доступні пояснення, зокрема через навчальні відео;
  - виконання завдань за зразком;
  - творчі завдання й інтерактивні вправи;
  - підсумкові тести й самооцінювання за кожною темою.
2. Має навчально-методичне забезпечення для очного та дистанційного навчання:
  - розробки уроків;
  - навчальні відео;
  - інтерактивні тренажери;
  - сайт дистанційної освіти;
  - календарні плани за обома типовими програмами.
3. Містить додаткові завдання для забезпечення індивідуальних траєкторій навчання.
4. Допоможе дітям полюбити математику. Для цього батьки/опікуни можуть разом з дітьми:
  - грати в ігри;
  - передивлятися навчальні відео і мультфільми;
  - виконувати вправи на онлайн-тренажері;
  - відстежувати навчальний прогрес дитини;
  - застосовувати набуті знання й уміння у щоденному житті.

МАТЕМАТИКА

2

КЛАС

Частина 2

МАТЕМАТИКА

Навчальний посібник для 2 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 3-х частинах)

Частина 2

Київ
Видавництво «Алатон»
2023

УДК 51 (075.2)
В61

Тетяна Воронцова, Володимир Пономаренко,
Ірина Лаврентьєва, Олена Хомич

*Схвалено для використання в освітньому процесі
(номер у Каталозі надання грифів навчальній літературі
та навчальним програмам 2.002-2024)*

Авторський комплект «Математика» у трьох частинах
містить усе необхідне для ефективного навчання дітей у школах та вдома
за обома типовими освітніми програмами

Математика: навчальний посібник для 2 кл. закладів
В61 загальної середньої освіти (у 3-х частинах). Частина 2 /
Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, І. В. Лаврентьєва,
О. Л. Хомич. — К. : Видавництво «Алатон», 2024. —140 с.
ISBN 978-617-7834-35-8

Створено відповідно до Державного стандарту початкової
освіти і типової освітньої програми, укладеної під керівництвом
Р. Б. Шияна. Враховано успішні методики навчання математики
в Україні, США, Франції, Великій Британії, Канаді та Сінгапурі.
Посібник розкриває всі теми для 2 класу за обома типовими
освітніми програмами.

Електронні додатки до підручника у вільному доступі
за QR-кодом та покликанням: <https://is.gd/WtZi71>.

Щоденна інтернет-підтримка вчителів — за QR-кодом та по-
кликанням <https://is.gd/4rNUHr>

УДК 57.081.1 (075.2)

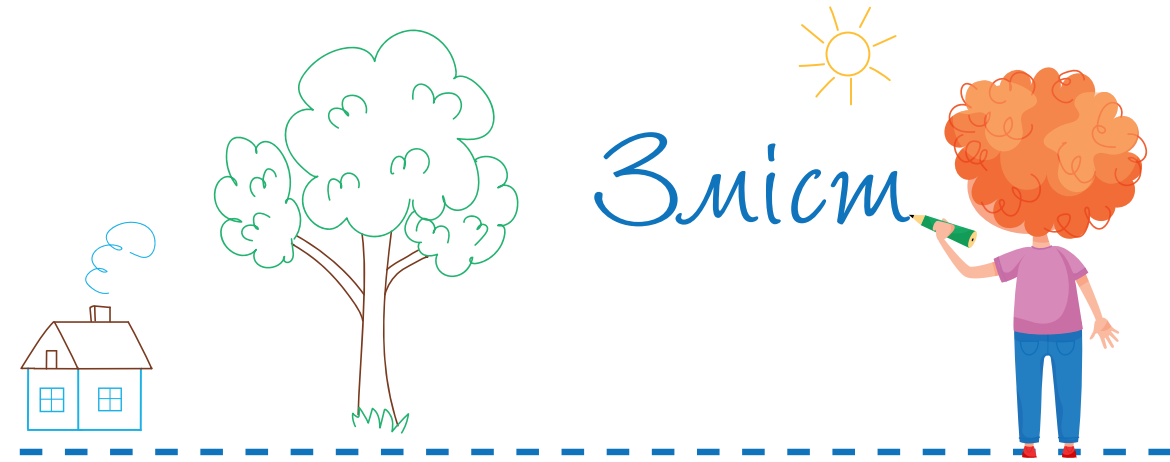

ISBN 978-617-7834-36-5

© «Видавництво «Алатон»», текст,
дизайн, малюнки, 2024

© Т. В. Воронцова, текст, дизайн,
малюнки, 2024

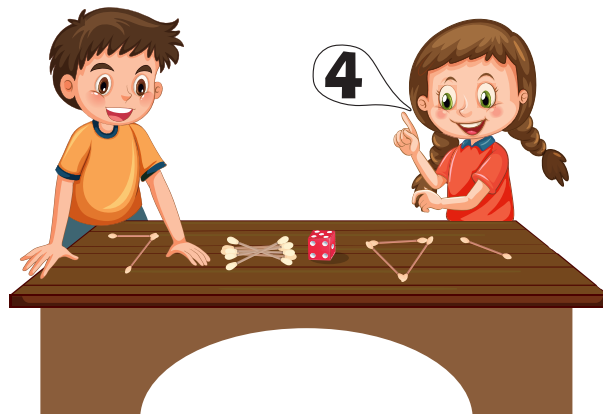
© О. М. Курило, малюнки, 2024

Передмова	4
Додавання чисел у межах 100	5
Віднімання чисел у межах 100	45
Практикум додавання і віднімання у межах 100	82
Величини	103

ВІТАЮ!

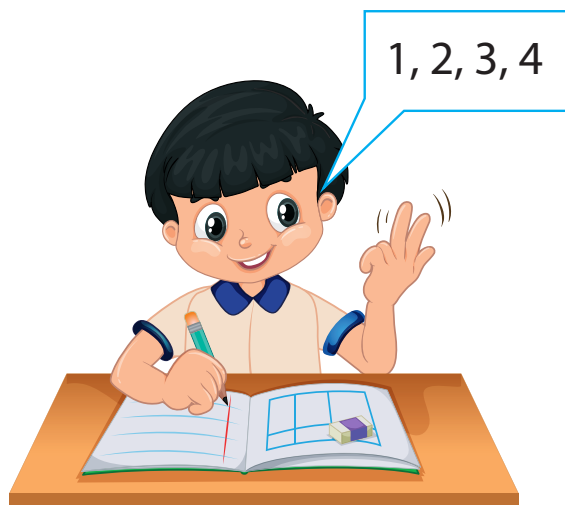
Я — твій посібник з математики, твій друг і помічник у країні чисел та геометричних фігур. Обіцяю, що на уроках математики буде дуже цікаво. Разом з тобою ми будемо:

грати в ігри

виготовляти моделі

лічити і розв'язувати задачі

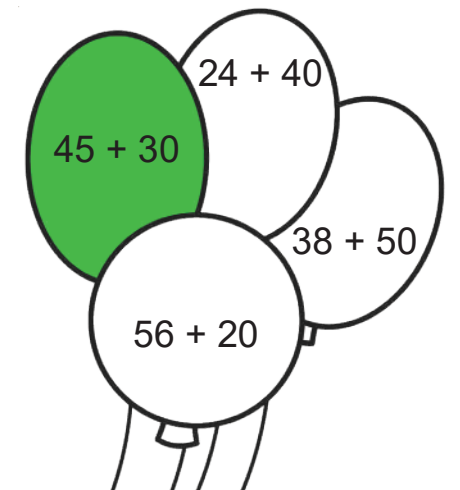
оцінювати свої досягнення

QR-кодами в посібнику позначено онлайн-тренажери та інші цікаві електронні додатки.

ДОДАВАННЯ ЧИСЕЛ В МЕЖАХ 100

МАТЕМАТИЧНИЙ СЛОВНИК:

- ✓ схема;
- ✓ округлення.

У ЦІЙ ТЕМІ ТИ НАВЧИШСЯ:

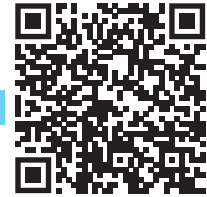
- ✓ усно додавати двоцифрові числа без переходу через розряд за допомогою різних прийомів;
- ✓ додавати двоцифрові числа частинами, за допомогою схем та округлення;
- ✓ письмово додавати двоцифрові числа з переходом через розряд.

ГРА «ЗРОБИ 10»

Вам знадобляться:

- по 10 різнокольорових кружечків;
- 4 комплекти карток з числами від 0 до 10.

<http://tiny.cc/er3jvz>

Кількість гравців

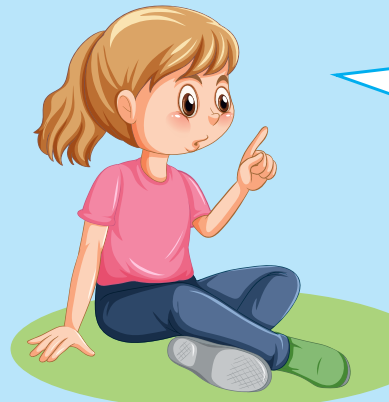
2

Як грати:

- 1 Завантажте за QR-кодом картки з числами і роздрукуйте 4 екземпляри. Визначте, хто починає гру. Поклади 8 карток числами догори, а решту — долілиць.
- 2 Якщо числа на двох картках утворюють 10, то поклади свій кружечок на ігрове поле у свій ряд. Якщо ні, то тягни картки з числами, доки не натрапиш на число, що утворює 10 з однією з твоїх карток. Відклади ці дві картки, а решту поклади долілиць.
- 3 Передай хід.
- 4 Гра триває, доки ви не заповните своїми кружечками обидва ряди.

ДОДАВАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ ЗА ДОПОМОГОЮ ТАБЛИЦІ ПЕРШОЇ СОТНІ

Щоб усно додавати числа за допомогою таблиці першої сотні, наприклад, знайти значення виразу $27 + 25$, роби так:

1. Знайди у таблиці перший доданок.
2. Розклади другий доданок на розрядні доданки: $20 + 5$.
3. Відлічи вниз стільки клітинок, скільки є десятків у другому доданку (2).
4. Відлічи вправо стільки клітинок, скільки в другому доданку одиниць (5). Якщо потрібно, перейди на наступний рядок.

$27 + 25 \rightarrow$ відлічи вправо
↓
відлічи вниз

$27 + 25 = 52$

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

- 1 Знайди значення виразів за допомогою таблиці першої сотні, що на попередній сторінці.

$14 + 27 =$

$47 + 28 =$

$68 + 25 =$

$39 + 22 =$

$39 + 17 =$

$63 + 19 =$

- 2 Діти знайшли значення виразів на додавання за допомогою таблиці першої сотні. Прокоментуй послідовність своїх дій. Запиши рівності.

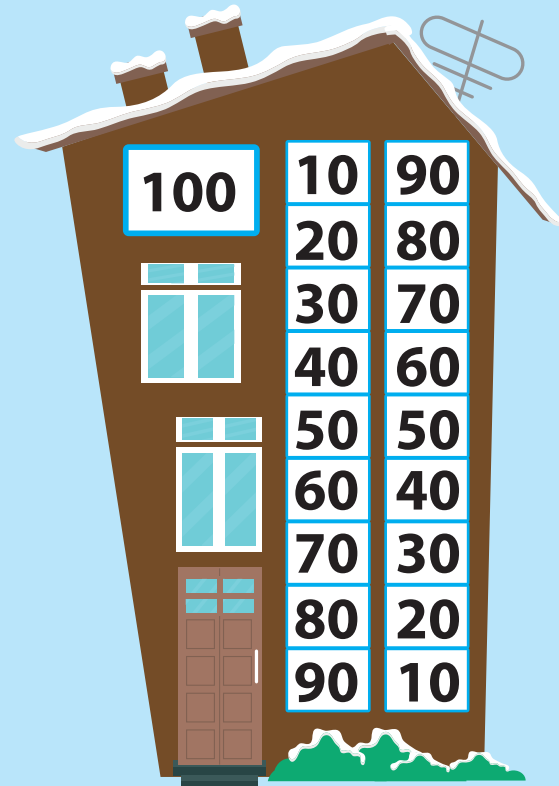

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

СКЛАД ЧИСЛА 100

$$10 + 90 = 100$$

$$20 + 80 = 100$$

$$30 + 70 = 100$$

$$40 + 60 = 100$$

$$50 + 50 = 100$$

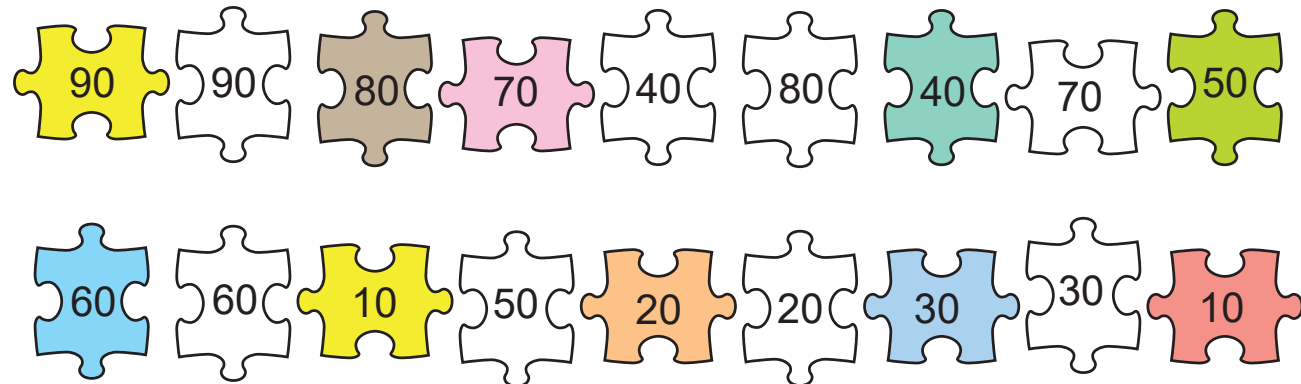
$$60 + 40 = 100$$

$$70 + 30 = 100$$

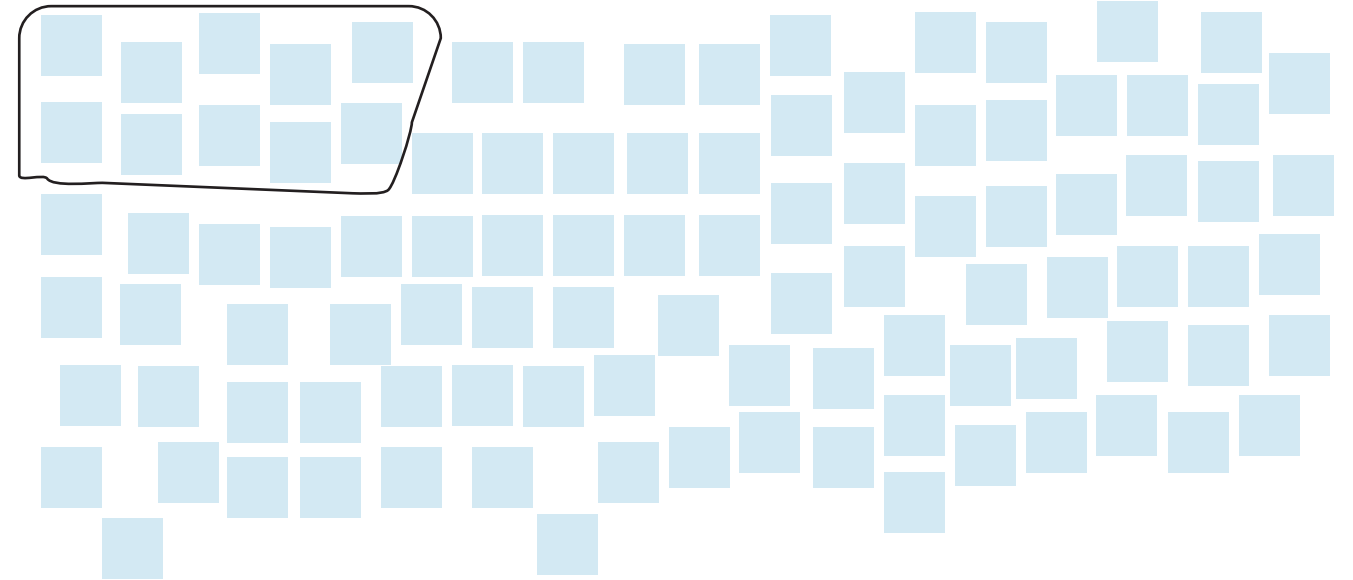
$$80 + 20 = 100$$

$$90 + 10 = 100$$

1 Доповни кожне число до 100. Знайди пари чисел та розфарбуй їх відповідними кольорами.

2 Ілля має зібрати наліпки по 10 штук в упаковці. Допоможи Іллі зібрати наліпки. Запиши, скільки упаковок він зібрав.

Ілля зібрав упаковок наліпок.

3 У Ніки є велика колекція наліпок. Вона посортувала їх. Запиши пропущені числа, щоб вийшло по 100 наліпок.

У Ніки є 100 наліпок з наземним транспортом:

70 з автомобілями і 30 з мотоциклами.

100 наліпок з повітряним транспортом:

50 з літаками і з гелікоптерами.

100 наліпок з домашніми улюбленцями:

60 з котиками і з собачками.

100 наліпок з тваринами:

20 з птахами і з рибами.

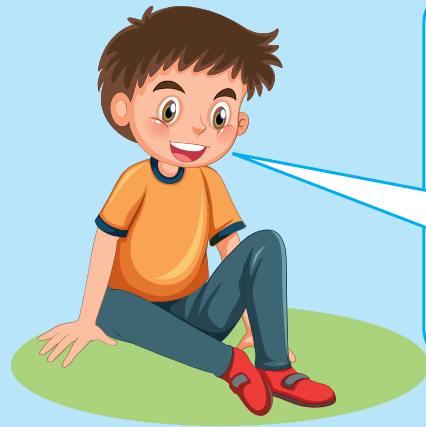
100 наліпок з казковими героями:

80 з принцесами і з єдинорогами.

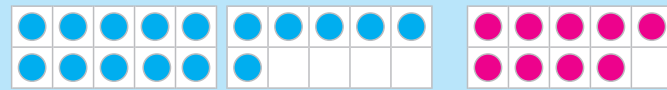
ДОДАВАННЯ ОДНОЦИФРОВОГО ЧИСЛА ДО ДВОЦИФРОВОГО ЧАСТИНАМИ

Розклади одноцифрове число на частини, щоб додати його до двоцифрового. Перша частина доповнить двоцифрове число до наступного десятка, а другу — буде зручно додавати до круглого числа.

Змоделюй вираз у десяткових рамках.

$$16 + 9 =$$

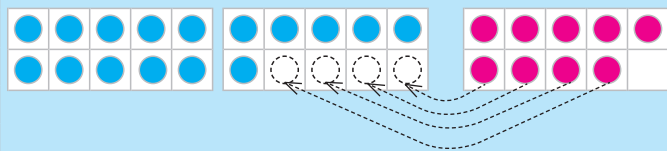

Заповни наступний десяток. Доповни рожевими кружечками неповну десяткову рамку, розклавши другий доданок на частини.

$$16 + 9 = 25$$

4 *5*

$$16 + 4 + 5 = 20 + 5 = 25$$

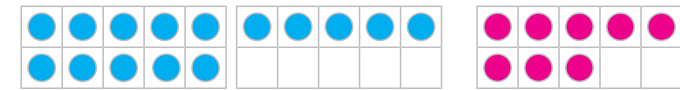
Утворилося 2 десятки та 5 одиниць.

$$16 + 9 = 25$$

1 Знайди значення виразів за допомогою моделей.

$$15 + 8 =$$

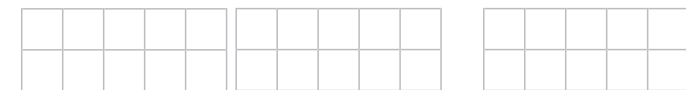

$$27 + 7 =$$

2 Змоделюй вирази і знайди їх значення. Прокоментуй послідовність своїх дій.

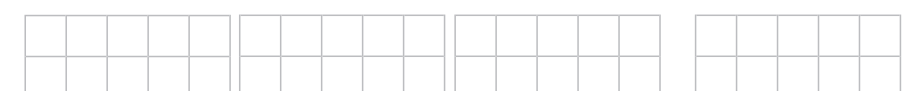
$$12 + 9 =$$

$$25 + 8 =$$

$$29 + 6 =$$

3 Розв'яжи задачу за допомогою десяткових рамок.

Оксана зліпила 28 сніжок, а потім ще 9. Скільки всього сніжок зліпила Оксана?

$$28 + 9 =$$

Відповідь: Оксана зліпила всього сніжок.

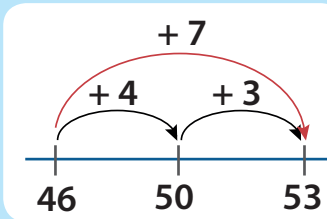
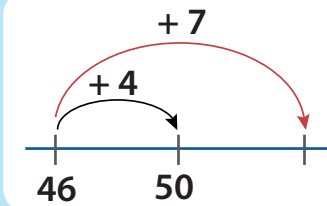
ДОДАВАННЯ ОДНОЦИФРОВОГО ЧИСЛА ДО ДВОЦИФРОВОГО ЗА ДОПОМОГОЮ СХЕМИ

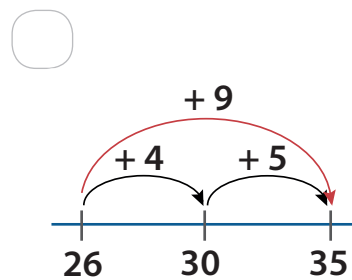
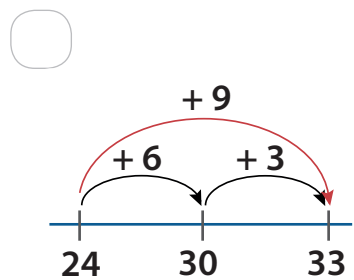
Використовуй схеми із зображенням того, що важливо для знаходження значення виразів.

Щоб додати 46 і 7:

- розклади другий доданок на частини:
 $46 + 7 = 46 + 4 + 3$;
- додай першу частину:
 $46 + 4 = 50$;
- до отриманої суми додай другу частину:
 $50 + 3 = 53$.

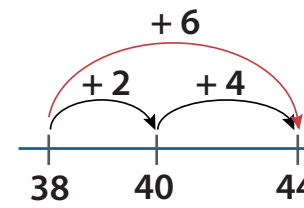
1 Познач ✓ схему, яка моделює вираз $24 + 9$. Запиши значення цього виразу.

2	4	+	9	=					

16

2 Познач ✓ рівність, яку зображено на схемі.

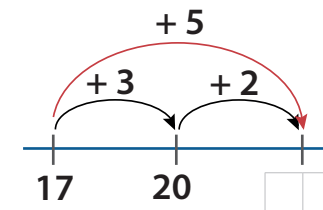

$38 + 4 = 42$

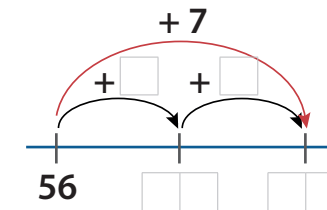
$38 + 6 = 44$

$38 + 2 = 40$

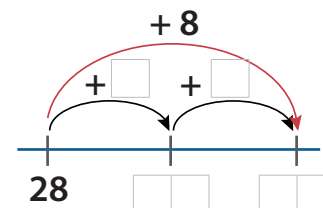
3 Доповни схеми та знайди значення виразів. Прокоментуй послідовність своїх дій.

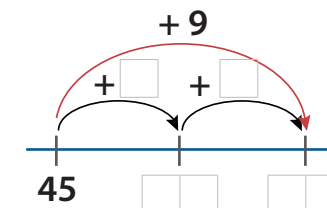
1	7	+	5	=					

5	6	+	7	=					

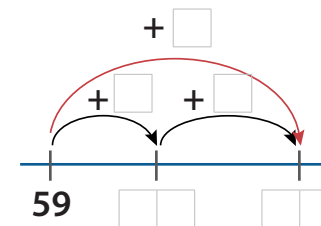
2	8	+	8	=					

4	5	+	9	=					

4 Доповни схему і розв'яжи задачу.

У Назара було 59 гривень. Він знайшов ще 5 гривень. Скільки грошей стало у Назара?

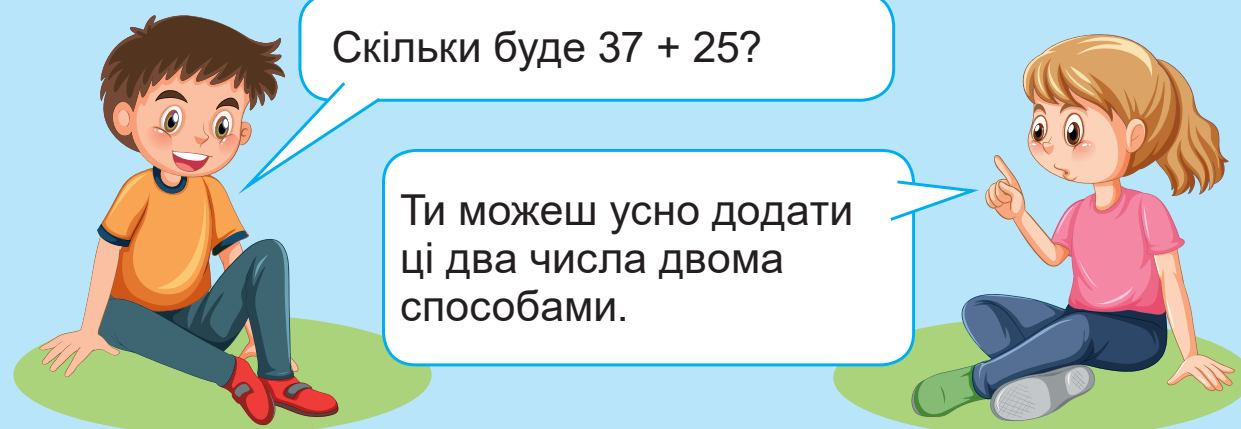
		+		=					

Відповідь: у Назара стало   гривні.

17

ДОДАВАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ ЗА ДОПОМОГОЮ РОЗРЯДНИХ ДОДАНКІВ

1. Додай десятки:

$$30 + 20 = 50$$

Додай одиниці:

$$7 + 5 = 7 + 3 + 2 = 12$$

Додай десятки та одиниці:

$$50 + 12 = 50 + 10 + 2 = 62$$

2. Додай десятки другого доданка до першого:

$$37 + 20 = 57$$

До отриманої суми додай одиниці:

$$57 + 5 = 57 + 3 + 2 = 62$$

1 Знайди значення виразів двома способами.
Який спосіб тобі сподобався більше? Чому?

1 спосіб

$$\boxed{15} + \boxed{36} = \boxed{}$$

Додай десятки:

Додай одиниці:

Додай десятки та одиниці:

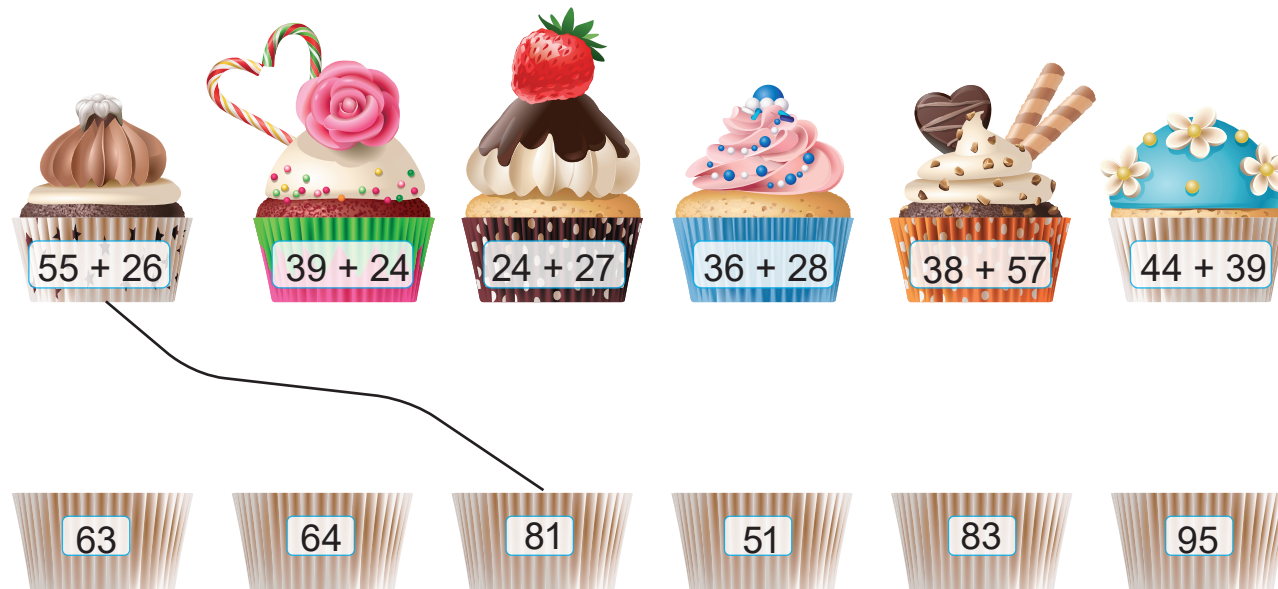
2 спосіб

$$\boxed{24} + \boxed{47} = \boxed{}$$

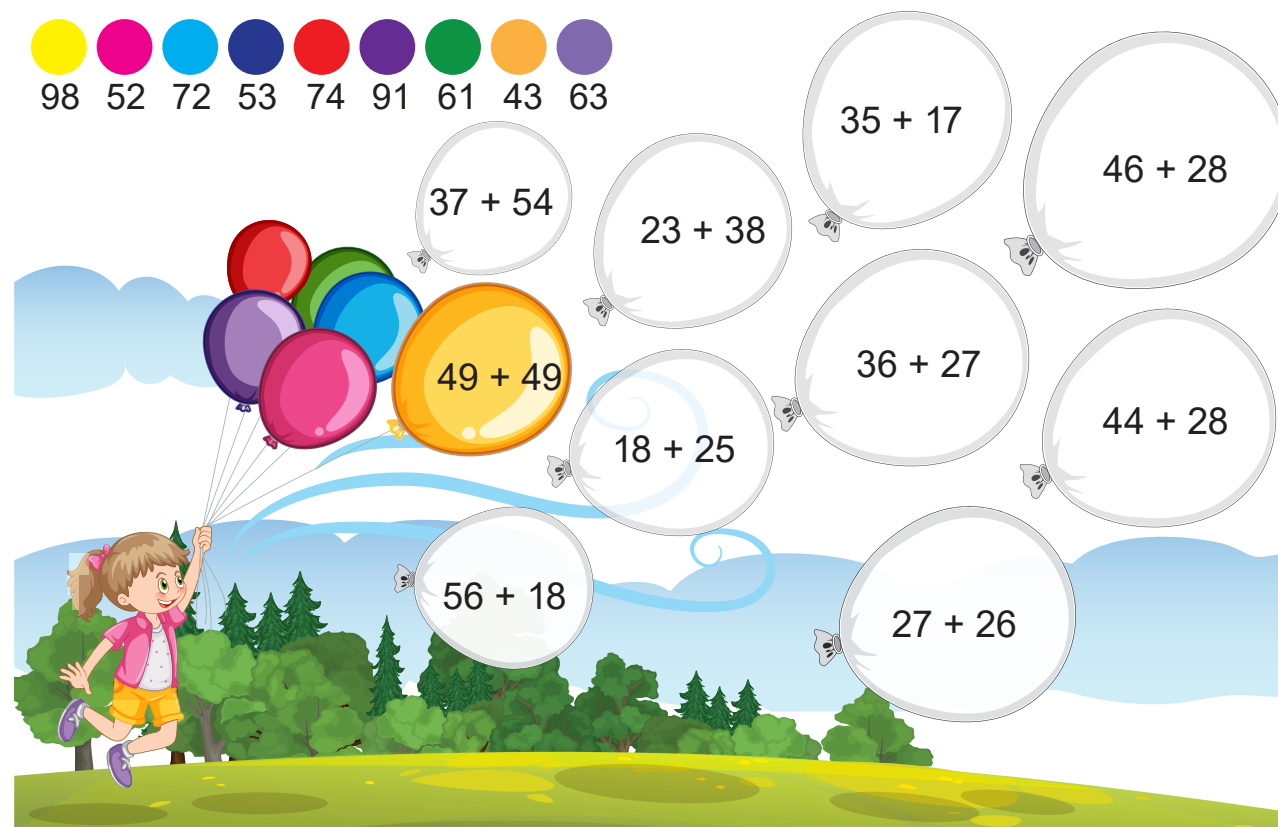
Додай десятки другого доданку до першого:

До отриманої суми додай одиниці:

2 Установи відповідність.

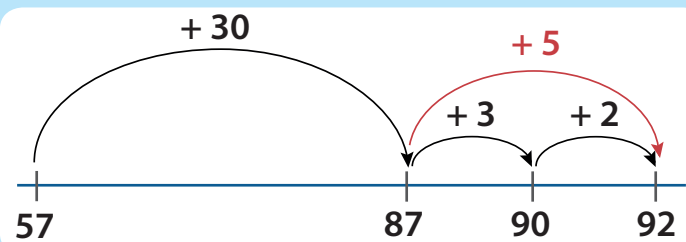
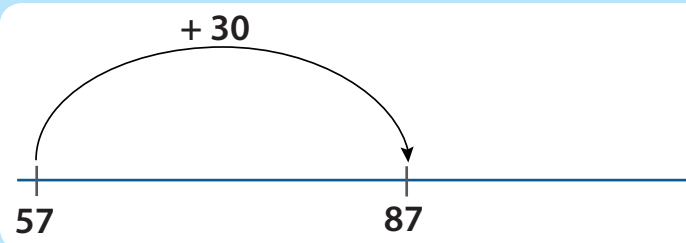
3 Знайди значення виразів і розфарбуй повітряні кульки у відповідні кольори.

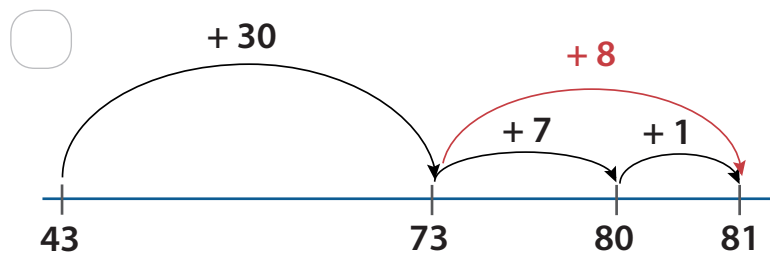
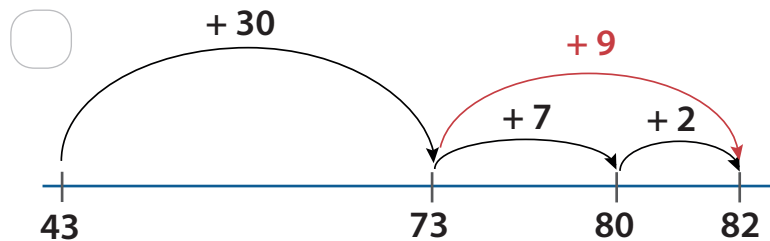
ДОДАВАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ ЗА ДОПОМОГОЮ СХЕМИ

Щоб додати 57 і 35:

- розклади менший доданок на десятки та одиниці:
 $57 + 35 = 57 + 30 + 5$;
- додай 3 десятки до 57, $57 + 30 = 87$;
- до отриманої суми додай одиниці, розклавши їх на частини:
 $87 + 5 = 87 + 3 + 2 = 92$.

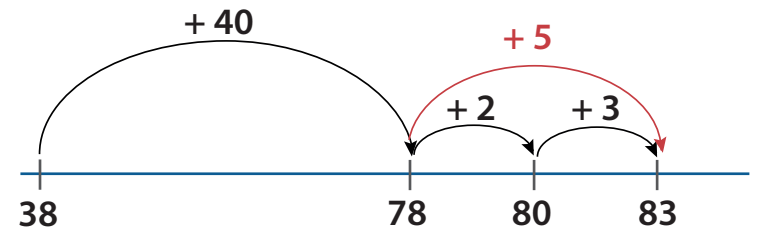
1 Познач ✓ схему, яка моделює вираз $43 + 39$. Знайди значення цього виразу.

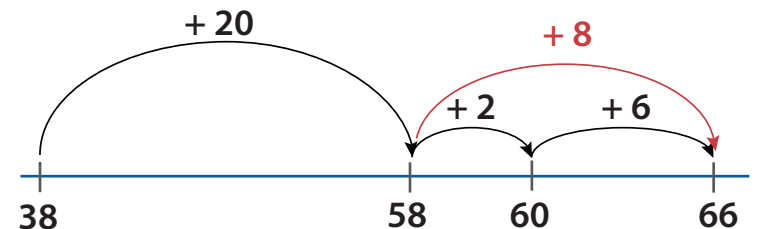
4	3	+	3	9	=				
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--

20

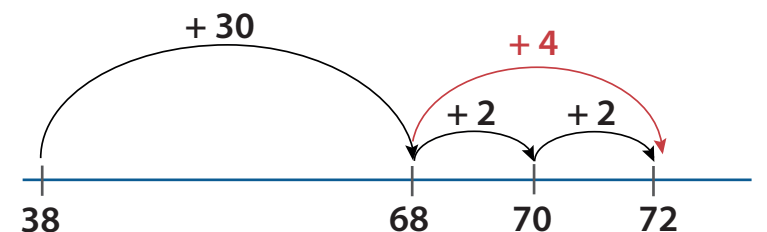
2 Установи відповідність між схемами і виразами.

• $38 + 28$

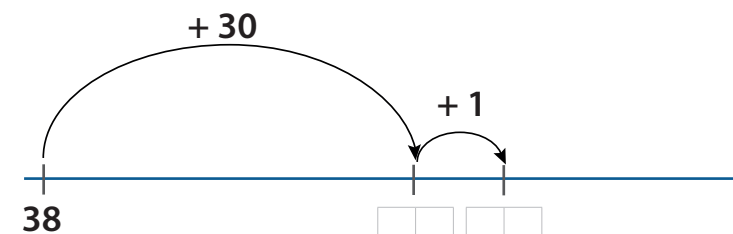

• $38 + 34$

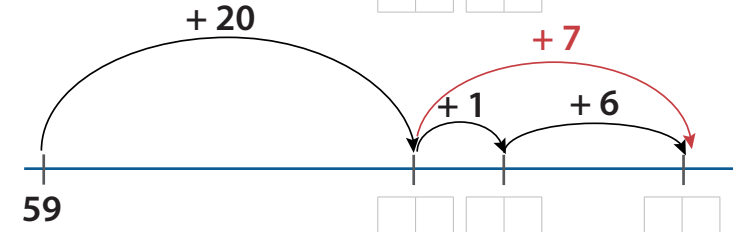

• $38 + 45$

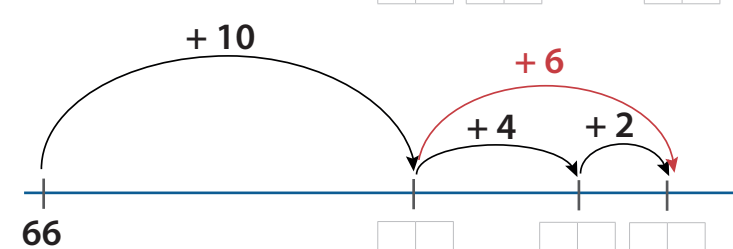
3 Доповни схеми і знайди значення виразів.

3	8	+	3	1	=				
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--

5	9	+	2	7	=				
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--

6	6	+	1	6	=				
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--

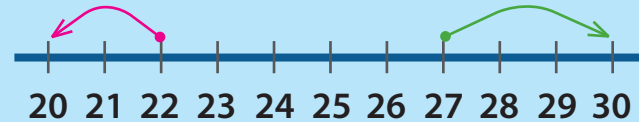
21

ОКРУГЛЕННЯ ЧИСЕЛ

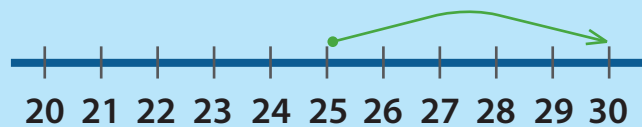

Округлення — це заміна числа на найближче кругле число.

Щоб округлити число, уяви його на числовій прямій. Наприклад, числа 22 і 27. Число 22 ближче до 20, а число 27 — до 30. Тому округлюємо їх до 20 і 30 відповідно.

Якщо потрібно округлити число, яке розташоване на рівній відстані між двома круглими числами, округлюємо його до більшого десятка.

1 Округли числа. Розфарбуй яблуко із правильною відповіддю.

24 20 30	47 40 50	55 50 60	16 10 20
63 60 70	88 80 90	92 90 100	75 70 80

22

2 Установи відповідність для округлення чисел.

3 Запиши число на числовій прямій та найближче до нього кругле число.

28	20 28 30	30
43	40 50	
76	70 80	
81	80 90	
34	30 40	

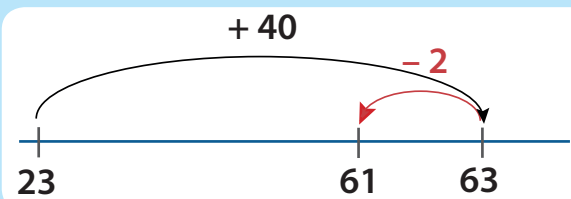
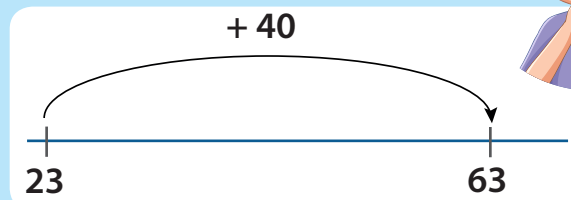
23

ДОДАВАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ З ОКРУГЛЕННЯМ ДО БІЛЬШОГО ЧИСЛА

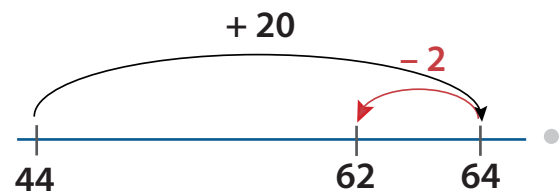
Щоб знайти значення виразу за допомогою округлення:

- округли другий доданок і додай до першого:
 $23 + 40 = 63$;
  - визнач, скільки одиниць додалося для округлення та відними їх від отриманої суми:
 $63 - 2 = 61$.
- Отже, $23 + 38 = 61$.

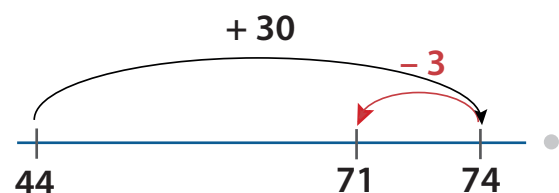
$$23 + 38 = \square\square$$

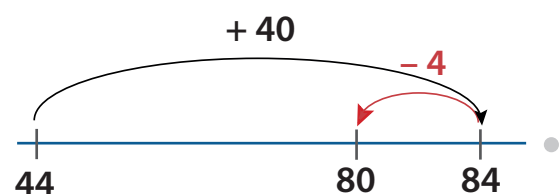
1 Установи відповідність між схемами і виразами.

$$44 + 18$$

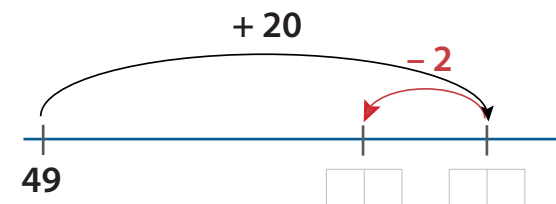

$$44 + 36$$

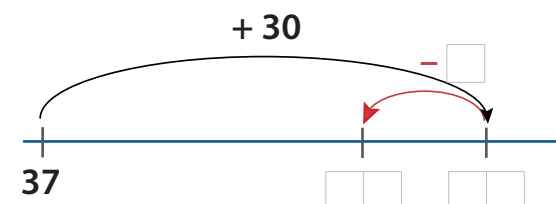

$$44 + 27$$

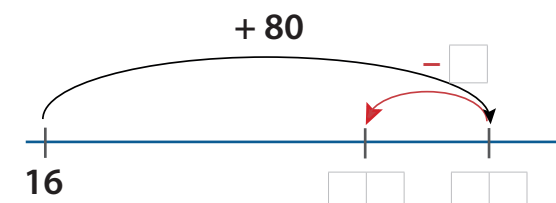
2 Доповни схеми і знайди значення виразів.

$$49 + 18 =$$

$$37 + 27 =$$

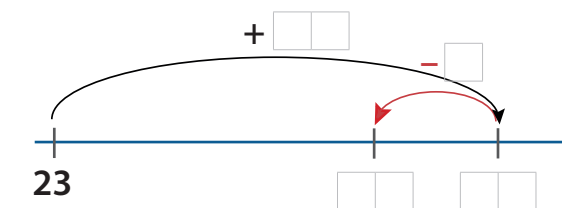
$$16 + 78 =$$

3 Розв'яжи задачу методом округлення. Доповни схему і розкажи, як ти міркуєш.

Діти 2-А класу придбали 23 кг корму для притулку з тваринами, а діти 2-Б класу — 18 кг корму. Скільки всього кілограмів корму придбали діти?

$$\left. \begin{array}{l} 2\text{-А} - 23 \text{ кг} \\ 2\text{-Б} - 18 \text{ кг} \end{array} \right\} ?$$

$$\square\square + \square\square = \square\square\square$$

Відповідь: всього діти придбали $\square\square$ кілограмів корму.

ДОДАВАННЯ ТРЬОХ І БІЛЬШЕ ЧИСЕЛ

При усному додаванні трьох і більше чисел використовуй переставний закон додавання.

Шукай числа, сума яких є круглим числом.
Додай числа, що утворилися.

$$23 + 16 + 7 + 14 = 30 + 30 = 60$$

1 Запиши пропущені числа за зразком. Прокоментуй послідовність своїх дій.

$$24 + 12 + 6 = \underline{30} + \underline{12} = \underline{42}$$

$$17 + 5 + 3 = \underline{20} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

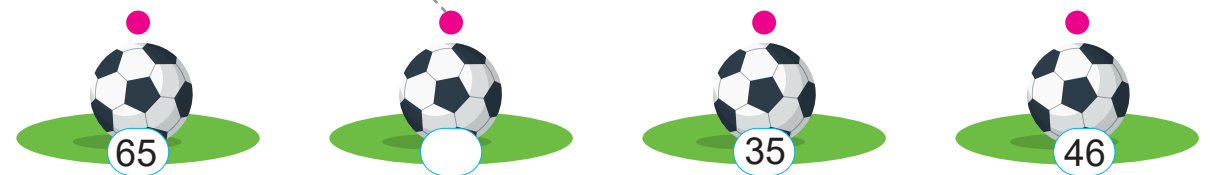
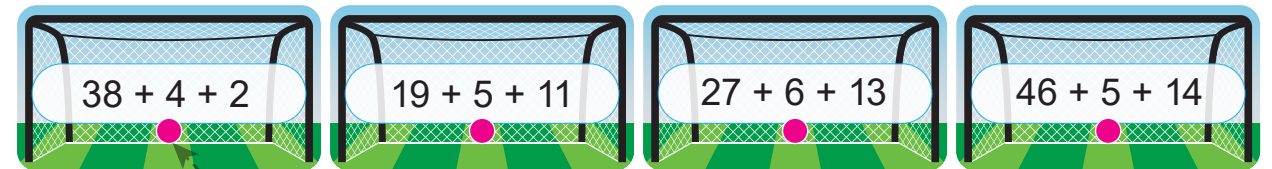
$$11 + 4 + 9 = \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

$$25 + 7 + 5 = \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

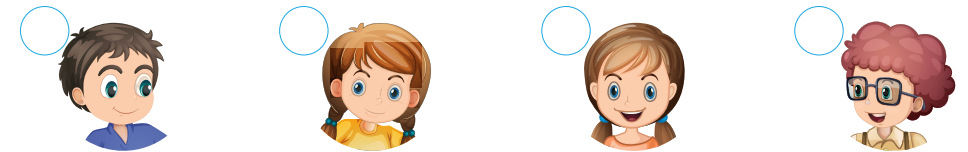
$$38 + 6 + 2 = \underline{\quad} + \underline{\quad} = \underline{\quad}$$

2 Установи відповідність.

3 * Діти влаштували змагання зі стрибків на скакалці. Порахуй загальну кількість стрибків для кожної дитини і познач ✓ переможців.

Ігор

Катя

Настя

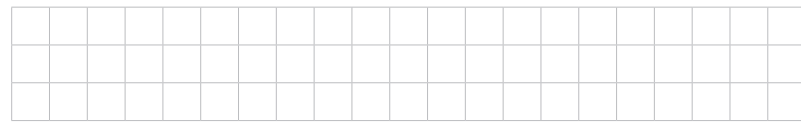
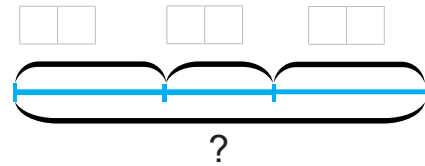
Артем

	Ігор	Катя	Настя	Артем
1 спроба	7	24	23	12
2 спроба	9	12	7	16
3 спроба	11	8	25	14
4 спроба	13	6	5	18

Ігор: $7 + 13 + 11 + 9 = 20 + 20 =$
 Катя:
 Настя:
 Артему:

4 Доповни схему задачі і розв'яжи її.

У перший день Андрій прочитав 15 сторінок книжки, у другий — 13, у третій — 17. Скільки всього сторінок прочитав Андрій за 3 дні?

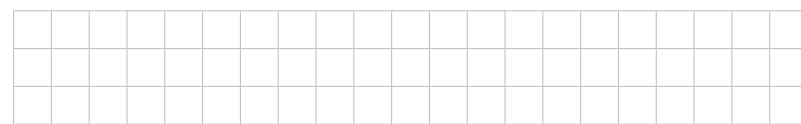
Відповідь: всього Андрій прочитав сторінок.

5 Доповни короткий запис задачі і розв'яжи її.

Марина зібрала 21 наліпку із автомобілями, 13 — з мотоциклами, 19 — з літаками та 17 — з катерами. Скільки всього наліпок зібрала Марина?

Авт. — н.
 М. — н.
 Л. — н.
 К. — н. } ?

Відповідь: всього Марина зібрала наліпок.

6 У Максима в підставці 9 фломастерів, 1 лінійка, 12 олівців і 8 ручок. Познач ✓, скільки всього приладдя є у Максима.

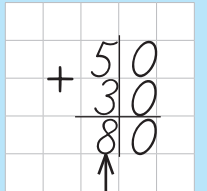

10   20   30   40

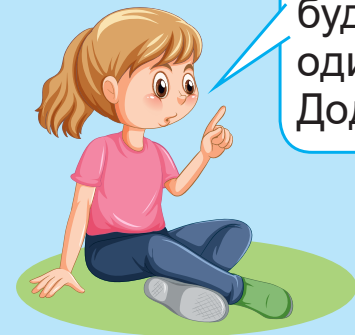
ПИСЬМОВЕ ДОДАВАННЯ КРУГЛИХ ЧИСЕЛ ДО ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

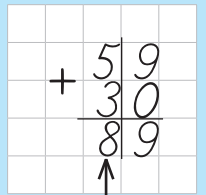
При додаванні двох круглих чисел додаємо тільки десятки.

Змінюється лише кількість десятків

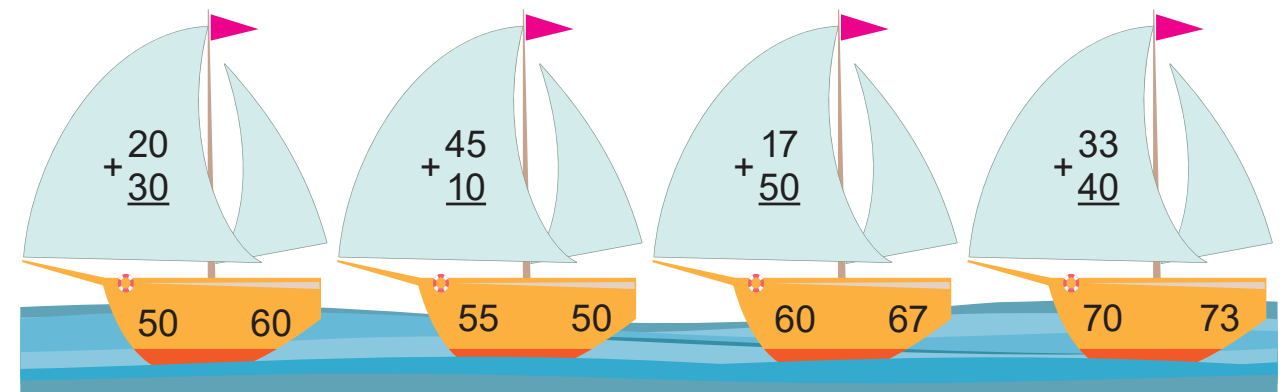

При додаванні круглого числа до будь-якого двоцифрового числа, одиниці залишаються без змін. Додаємо тільки десятки.

Змінюється лише кількість десятків

1 Обведи правильну відповідь.

2 Знайди значення виразів. Розфарбуй яйця жовтим кольором, якщо у сумі вийшли парні числа і рожевим — непарні.

$\begin{array}{r} 30 \\ + 50 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 10 \\ + 40 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 25 \\ + 30 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 47 \\ + 10 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 36 \\ + 20 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 20 \\ + 70 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 33 \\ + 50 \\ \hline \square \square \end{array}$
---	---	---	---	---	---	---

3 Склади математичну мозаїку. Знайди значення виразів і розфарбуй фігури у відповідні кольори.

■ 54
 ■ 66
 ■ 90
 ■ 82
 ■ 71

$\begin{array}{r} 40 \\ + 26 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 50 \\ + 32 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 20 \\ + 34 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 16 \\ + 50 \\ \hline \square \square \end{array}$
$\begin{array}{r} 30 \\ + 60 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 42 \\ + 40 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 40 \\ + 31 \\ \hline \square \square \end{array}$	
$\begin{array}{r} 21 \\ + 50 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 22 \\ + 60 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 70 \\ + 20 \\ \hline \square \square \end{array}$	
$\begin{array}{r} 20 \\ + 46 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 24 \\ + 30 \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} 36 \\ + 30 \\ \hline \square \square \end{array}$	
	$\begin{array}{r} 70 \\ + 12 \\ \hline \square \square \end{array}$		

ПИСЬМОВЕ ДОДАВАННЯ ДО ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ БЕЗ ПЕРЕХОДУ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

При додаванні одноцифрового числа до двоцифрового, додаємо тільки одиниці. Десятки залишаються без змін.

$$\begin{array}{r} 51 \\ + 4 \\ \hline 55 \end{array}$$

Змінюється лише кількість одиниць

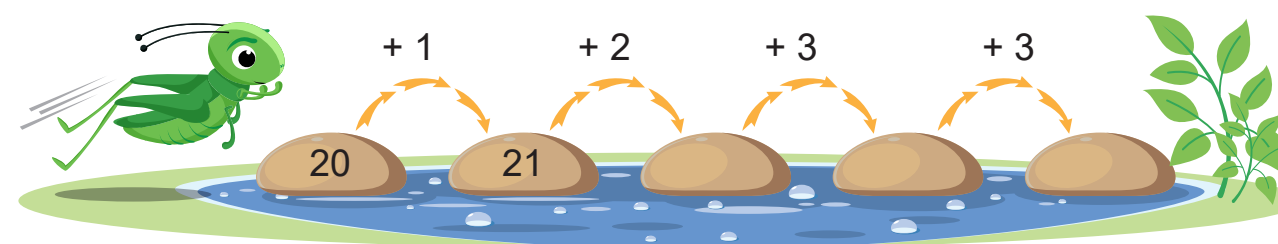

При додаванні двох двоцифрових чисел спочатку додаємо одиниці, а потім — десятки.

$$\begin{array}{r} 62 \\ + 12 \\ \hline 74 \end{array}$$

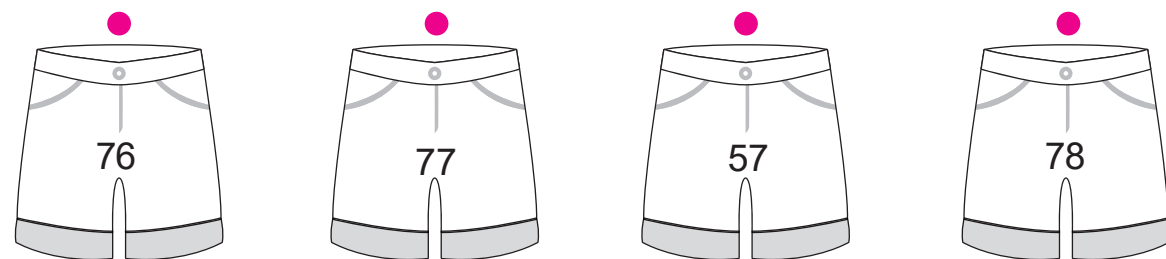
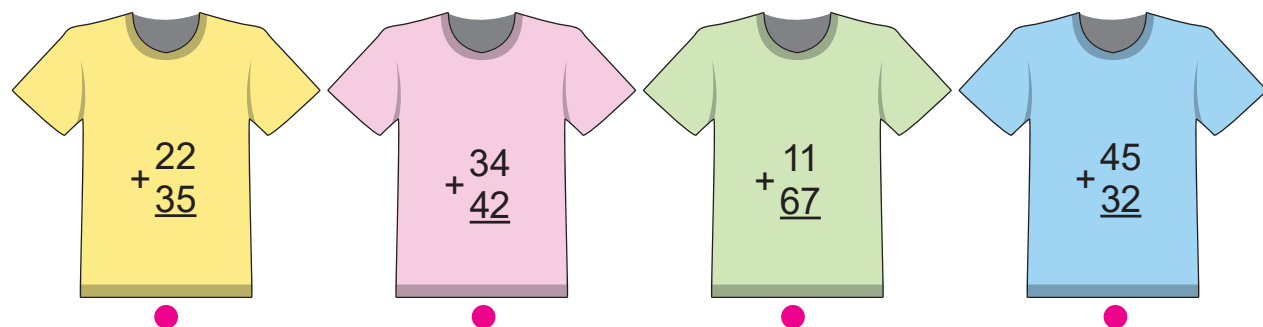
Змінюється кількість одиниць і десятків

1 Виконай завдання за зразком.

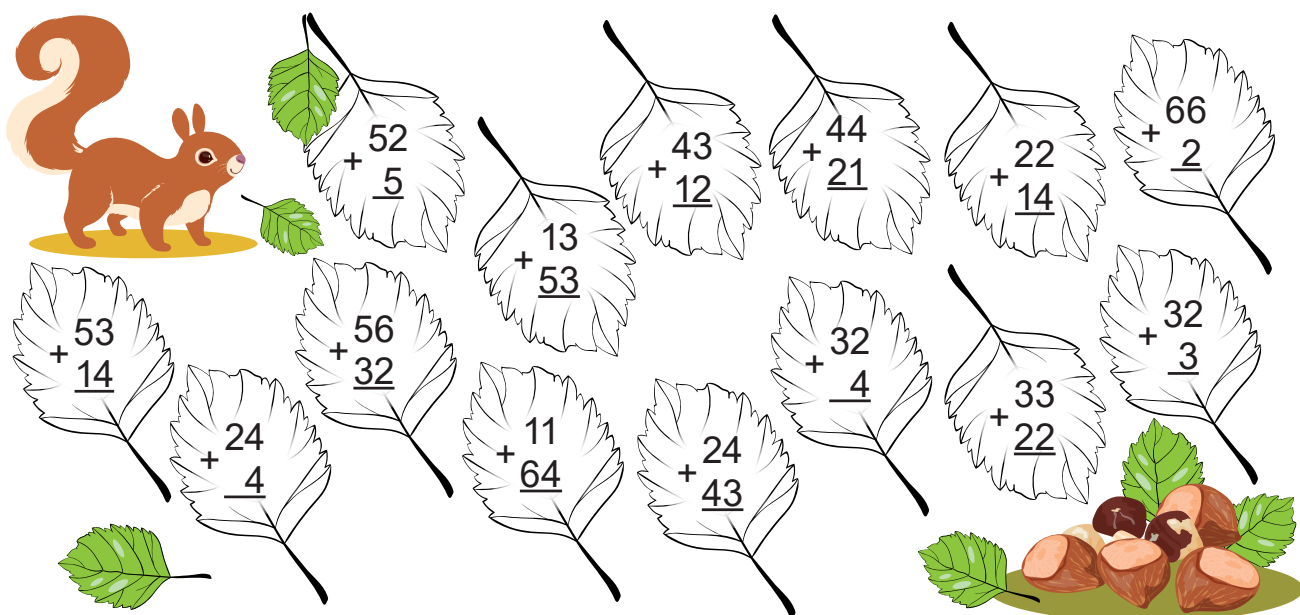

$\begin{array}{r} 20 \\ + 1 \\ \hline 21 \end{array}$	$\begin{array}{r} 21 \\ + 2 \\ \hline 23 \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \square \\ + \square \\ \hline \square \square \end{array}$	$\begin{array}{r} \square \square \\ + \square \\ \hline \square \square \end{array}$
---	---	---	---

- 2 Знайди значення виразів.
Розфарбуй шорти відповідними кольорами.

- 3 Проклади маршрут для білочки. Для цього знайди значення виразів.
Розфарбуй листочки, де суми є парними числами.

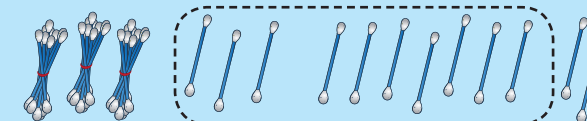

РОЗУМІННЯ ДОДАВАННЯ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

Коли ми додаємо з переходом через розряд, то одиниці другого доданка додаємо частинами. Перша частина доповнить перший доданок до наступного десятка, а другу буде зручно додати до круглого числа.

$$33 + 9 = 33 + 7 + 2 = 40 + 2 = 42$$

- 1 Познач ✓ вирази на додавання з переходом через розряд.

- $17 + 1$ $49 + 3$ $35 + 6$
  $23 + 4$ $65 + 3$ $46 + 9$

- 2 Число 52 — це 5 десятків і 2 одиниці. За допомогою ватних паличок досліди, який з наведених варіантів теж представляє число 52. Обведи цей варіант.

- 3 десятки і 12 одиниць   4 десятки і 12 одиниць
 2 десятки і 8 одиниць   4 десятки і 10 одиниць

- 3 Число 65 — це 6 десятків і 5 одиниць. За допомогою ватних паличок досліди, який з наведених варіантів теж представляє число 65. Обведи цей варіант.

- 4 десятки і 15 одиниць   3 десятки і 5 одиниць
 5 десятків і 15 одиниць   2 десятки і 5 одиниць

ГРА «ЗБЕРИ ДЕСЯТКИ»

Вам знадобляться:

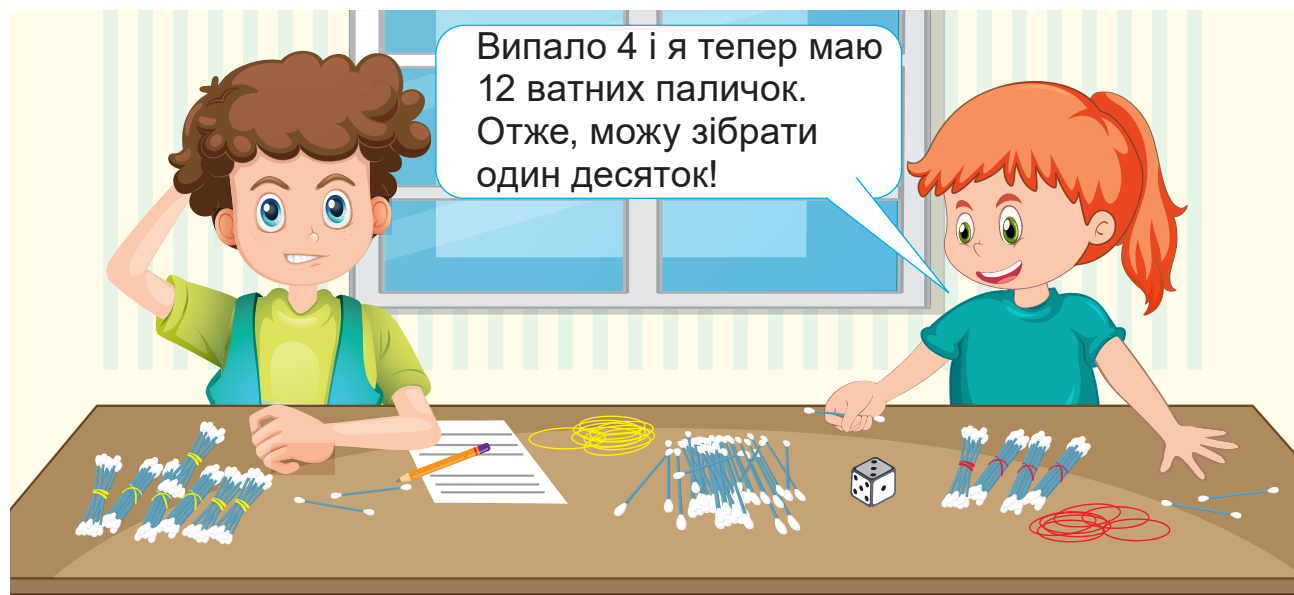
- гральний кубик;
- по 50 ватних паличок і по 5 канцелярських гумок.

Кількість гравців

2

Як грати:

- 1 Визначте, хто починає гру. Кинь кубик і візьми стільки ватних паличок, скільки крапок на кубіку.
- 2 Передай хід.
- 3 Якщо хтось зібрав більше 10 ватних паличок, потрібно зробити пучечок за допомогою канцелярської гумки.
- 4 Гра триває, доки в когось залишиться недостатня кількість паличок, щоб закінчити свій хід.
- 5 Полічіть свої пучечки і визначте, хто переміг/перемогла.

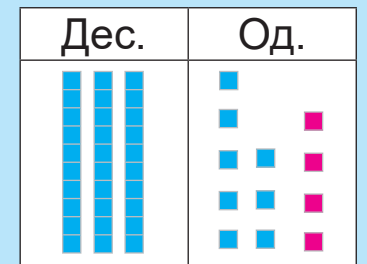
ДОДАВАННЯ ОДНОЦИФРОВОГО ЧИСЛА ДО ДВОЦИФРОВОГО З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

Як додати одноцифрове число до двоцифрового з переходом через розряд, наприклад $38 + 4$?

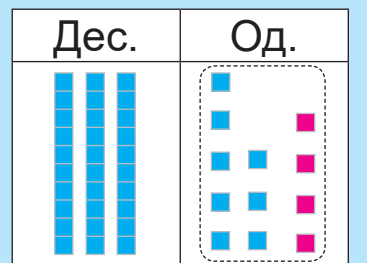
Запиши вираз у стовпчик.

$$\begin{array}{r} 38 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

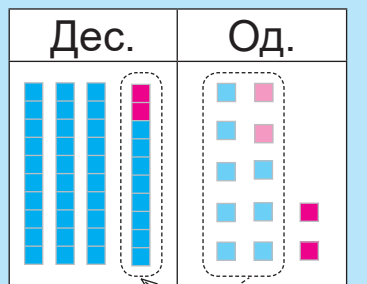
Додай одиниці: $8 + 4 = 12$.

$$\begin{array}{r} 38 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

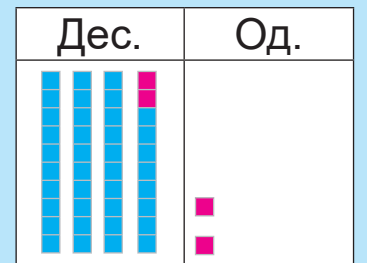
Розклади 12 на розряди. Запиши 2 під одиницями, а 1 десяток над десятками.

$$\begin{array}{r} 1 \\ + 38 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

Додай десятки: $1 + 3 = 4$.

$$\begin{array}{r} 1 \\ + 38 \\ + 4 \\ \hline 42 \end{array}$$

1 Доповни моделі, щоб знайти значення виразів.

		1	
+	1	6	
		5	
<hr/>			
		2	1

+	2	7	
		4	
<hr/>			

+	3	7	
		9	
<hr/>			

+	2	9	
		6	
<hr/>			

2 Змоделюй вирази ватними паличками та знайди їх значення.

		1	
+	1	5	
		7	
<hr/>			
		2	2

		1	8
+		7	
<hr/>			

		3	8
+		9	
<hr/>			

3 Змоделюй одиниці другого доданка. Полічи загальну кількість десятків та одиниць та запиши значення виразу.

		1	
+	1	4	
		9	
<hr/>			
		2	3

4 Змоделюй вирази та знайди їх значення.

+	3	3	
		8	
<hr/>			

+	4	4	
		7	
<hr/>			

+	7	5	
		9	
<hr/>			

5 * Софія змодельовала вираз. Запиши цей вираз та знайди його значення.

6 Доповни схему та короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

У Михайлика вдома було 37 ялинкових іграшок. Його мама купила ще 8. Скільки всього іграшок стало у Михайлика?

Було — ігр.
 Купили — ігр.
 Стало — ?

Відповідь: у Михайлика стало іграшок.

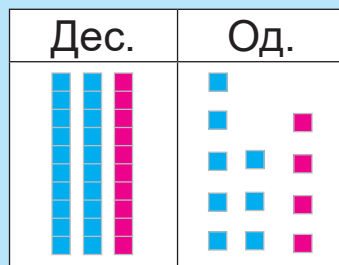
ДОДАВАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

Як додати двоцифрові числа з переходом через розряд, наприклад $28 + 14$?

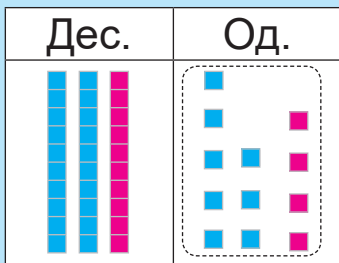
Запиши вираз у стовпчик.

$$\begin{array}{r} + 28 \\ 14 \\ \hline \end{array}$$

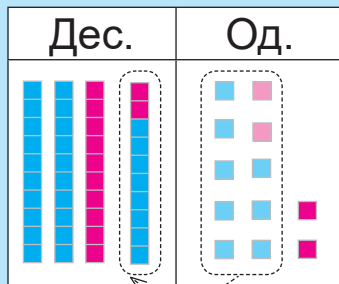
Додай одиниці: $8 + 4 = 12$.

$$\begin{array}{r} + 28 \\ 14 \\ \hline \end{array}$$

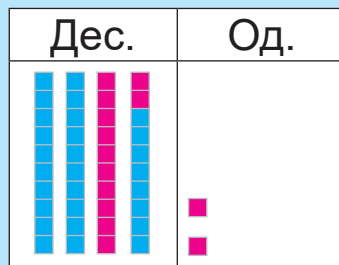
Розклади 12 на розряди. Запиши 2 під одиницями, а 1 десяток над десятками.

$$\begin{array}{r} 1 \\ + 28 \\ 14 \\ \hline 2 \end{array}$$

Додай десятки:
 $1 + 2 + 1 = 4$.

$$\begin{array}{r} 1 \\ + 28 \\ 14 \\ \hline 42 \end{array}$$

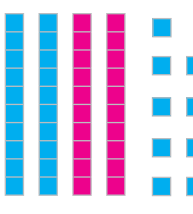
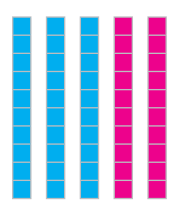
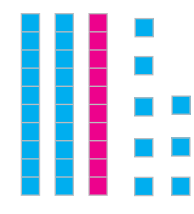
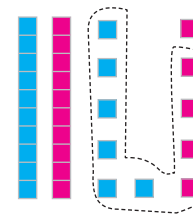
1 Знайди значення виразів за допомогою моделей.

$$\begin{array}{r} 1 \\ + 16 \\ 15 \\ \hline 31 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 28 \\ 14 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 35 \\ 26 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 29 \\ 27 \\ \hline \end{array}$$

2 Змодельюй вирази за допомогою ватних паличок та знайди їх значення.

$\begin{array}{r} 1 \\ + 17 \\ 25 \\ \hline 42 \end{array}$	
---	--

$$\begin{array}{r} + 12 \\ 19 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 27 \\ 46 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 17 \\ 44 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 59 \\ 39 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 54 \\ 37 \\ \hline \end{array}$$

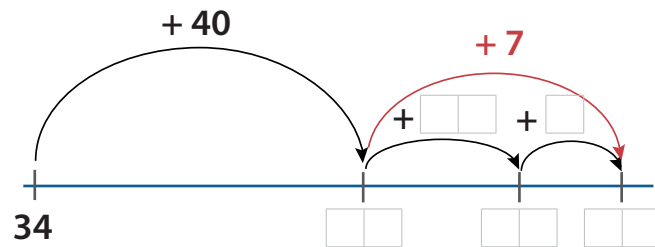
$$\begin{array}{r} + 22 \\ 39 \\ \hline \end{array}$$

3 Доповни схему і знайди значення виразу.

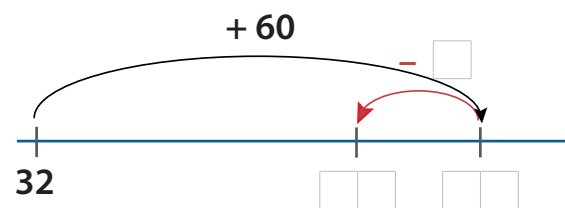
3	4	+	4	7	=				
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--

Результат 4.

Я вмію додавати двоцифрові числа за допомогою округлення.

4 Доповни схему і знайди значення виразу.

3	2	+	5	9	=				
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--

Результат 5.

Я вмію письмово додавати двоцифрові числа з переходом через розряд.

		1			
		+	2	8	
			1	4	
			4	2	

5 Знайди значення виразів.

		+	2	4	
			6	7	

		+	4	8	
			1	5	

44

		+	3	7	
			3	8	

ВІДНІМАННЯ ЧИСЕЛ В МЕЖАХ 100

МАТЕМАТИЧНИЙ СЛОВНИК:

- ✓ зменшуване;
- ✓ від'ємник;
- ✓ різниця.

У ЦІЙ ТЕМІ ТИ НАВЧИШСЯ:

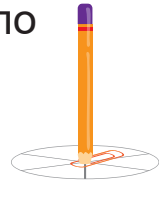
- ✓ усно віднімати двоцифрові числа без переходу через розряд за допомогою різних прийомів;
- ✓ віднімати двоцифрові числа частинами за допомогою десяткової рамки, схеми, шляхом округлення;
- ✓ письмово віднімати двоцифрові числа з переходом через розряд.

ГРА «РОЗКЛАДИ 10»

Вам знадобляться:

Кількість гравців

- по 3 пучки ватних паличок і по 5 окремих паличок кожному;
- олівець і 2 скріпки для дзиґи.

2

Як грати:

- 1 Покладіть ваші ватні палички на ігрове поле. Визначте, хто починає гру.
- 2 Покрути дзиґу «Відніми». Якщо випало число, яке ти можеш відняти від 35 без переходу через розряд, то забери з ігрового поля відповідну кількість ватних паличок.
- 3 Якщо потрібно відняти з переходом через розряд, то покрути другу дзиґу. Якщо випало «Розклади 10», то розклади один пучок на 10 ватних паличок і поклади їх в зону одиниць. Забери з ігрового поля відповідну кількість ватних паличок.
- 4 Передай хід.
- 5 Гра триває, доки в когось залишиться недостатня кількість паличок, щоб відняти число.

35 – 7... Потрібно розкласти пучок паличок. І я забираю 7 паличок. Отже, $35 - 7 = 28!$

ДЕСЯТКИ

ДЕСЯТКИ

ОДИНИЦІ

ОДИНИЦІ

ВІДНІМИ

Розклади	Пропусти
10	1 хід
10	10
Розклади	Розклади

ВІДНІМАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ТАБЛИЦІ ПЕРШОЇ СОТНІ

відлічи вгору
47 - 29 → відлічи вліво

Щоб усно віднімати числа за допомогою таблиці першої сотні, наприклад, знайти значення виразу $47 - 29$, роби так:

1. Знайди у таблиці зменшуване.
2. Розклади від'ємник на розрядні доданки: $20 + 9$.
3. Відлічи вгору стільки клітинок, скільки десятків у від'ємнику.
4. Відлічи вліво стільки клітинок, скільки одиниць у від'ємнику. Якщо потрібно, перейди в попередній рядок.

$$47 - 29 = 18$$

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

1 Знайди і запиши значення виразів за допомогою таблиці першої сотні.

$$94 - 27 =$$

$$57 - 28 =$$

$$64 - 36 =$$

$$83 - 28 =$$

$$49 - 17 =$$

$$73 - 49 =$$

2 Діти знайшли значення виразів за допомогою таблиці першої сотні. Запиши відповідні рівності.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

ВІДНІМАННЯ КРУГЛИХ ЧИСЕЛ В МЕЖАХ 100

Скільки буде $86 - 40$?

Ти можеш усно відняти кругле число від двоцифрового двома способами.

- Полічи десятками в зворотному порядку:
86... 76, 66, 56, 46.
Отже, $86 - 40 = 46$.
- Спочатку відними десятки, а потім додай одиниці:
 $80 - 40 = 40 + 6 = 46$

1 Усно знайди значення виразів двома способами. Який спосіб простіший для тебе?

1 спосіб

$$34 - 20 =$$

$$59 - 30 =$$

2 спосіб

$$84 - 50 =$$

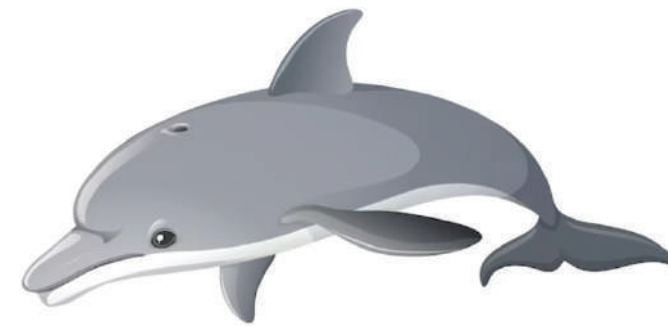
$$62 - 40 =$$

2 Морські їжаки використовують мушлі, як капелюшки задля безпеки. Допоможи кожному морському їжачку знайти свою мушлю.

Урачки: 12, 35, 29, 16

Мушлі: $55 - 20$, $42 - 30$, $59 - 30$, $66 - 50$

3 Знайди значення виразів і розшифруй назву однієї із найрозумніших морських тварин.

<i>g</i>	$37 - 10 =$	27
<i>б</i>	$91 - 80 =$	
<i>н</i>	$72 - 10 =$	
<i>е</i>	$89 - 60 =$	
<i>і</i>	$85 - 40 =$	
<i>л</i>	$58 - 20 =$	
<i>р</i>	$66 - 40 =$	

27   29   38   11   26   45   62

g   _____   _____   _____   _____   _____   _____

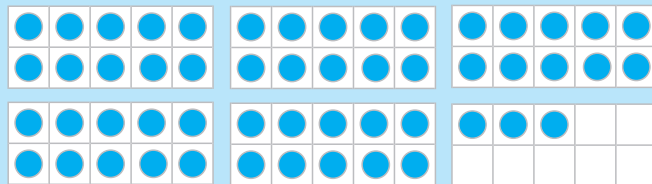
ВІДНІМАННЯ ОДНОЦИФРОВОГО ЧИСЛА ЧАСТИНАМИ НА ДЕСЯТКОВИХ РАМКАХ

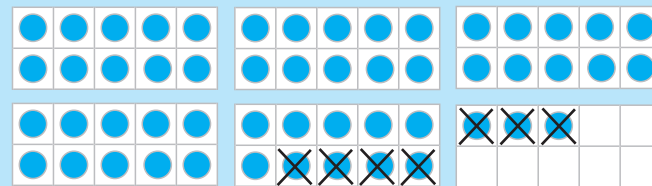
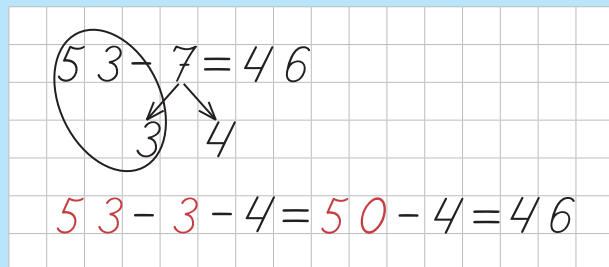
Розклади від'ємник на дві частини. Перша частина зменшить зменшуване до попереднього десятка. Другу буде зручно відняти від круглого числа.

Змоделюй зменшуване на десяткових рамках.

$$53 - 7 =$$

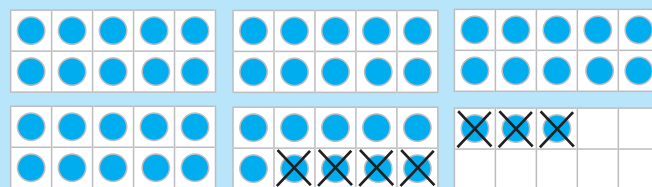

Зроби попередній десяток. Спочатку закресли 3 кружечки в неповній десятковій рамці. Потім закресли 4 кружечки, що моделюють другу частину від'ємника.

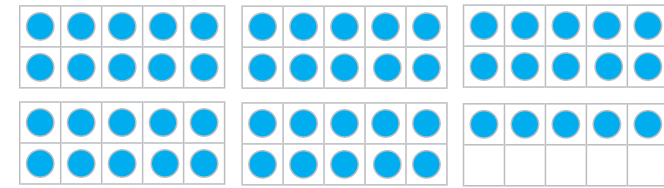
Полічи незакреслені кружечки: залишилося 4 десятки та 6 одиниць.

$$53 - 7 = 46$$

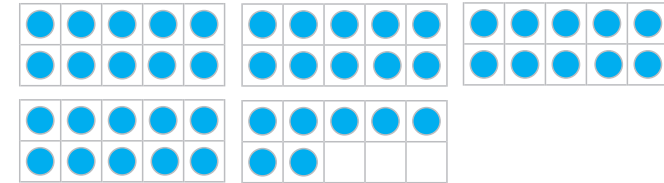

1 Доповни моделі і знайди значення виразів.

$$55 - 8 =$$

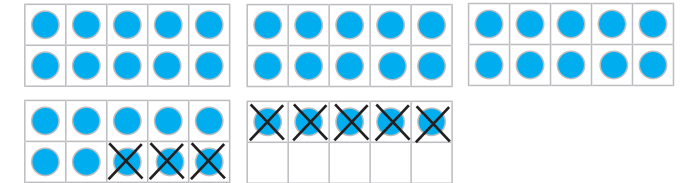

$$47 - 9 =$$

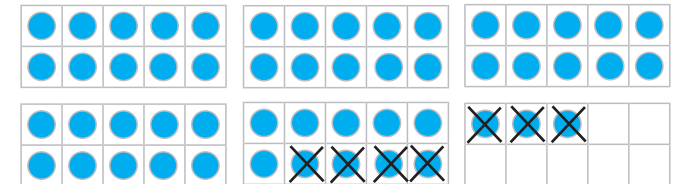

2 Установи відповідність між виразами та моделями. Знайди значення виразів.

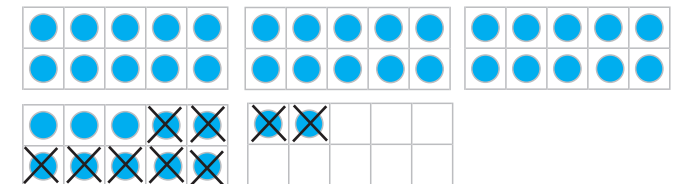
$$42 - 9 =$$

$$45 - 8 =$$

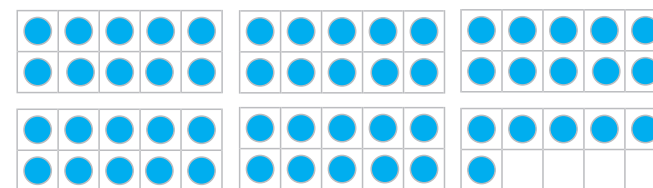

$$53 - 7 =$$

3 Доповни модель і розв'яжи задачу.

Бабуся з дідусем зліпили 56 вареників. 9 вареників зварили на сніданок. Скільки вареників залишилося?

$$\square - \square = \square$$

Відповідь: залишилося вареників.

ВІДНІМАННЯ ОДНОЦИФРОВОГО ЧИСЛА ЗА ДОПОМОГОЮ СХЕМИ

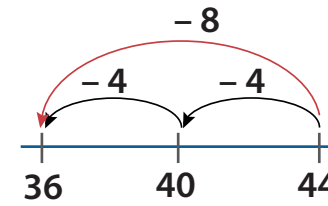
$$43 - 5 = \square \square$$

Ти можеш знайти значення виразу за допомогою схеми.

<p>Накресли відрізок і познач зменшуване справа. Намалюй велику стрілку вліво і познач над нею від'ємник.</p>	
<p>Познач на схемі найближче кругле число зліва від зменшуваного. Намалюй до нього стрілку від зменшуваного і познач різницю.</p>	
<p>Відними другу частину від'ємника від круглого числа. Запиши результат і доповни схему.</p>	

1 Познач ✓ рівність, яка зображена на схемі.

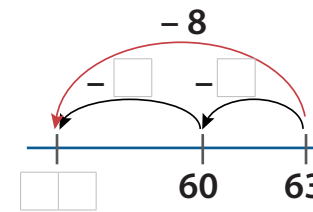

$44 - 4 = 40$

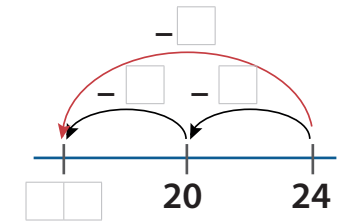
$44 - 8 = 36$

$44 - 6 = 38$

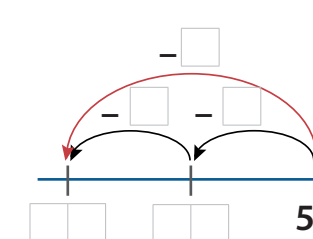
2 Доповни схеми та знайди значення виразів.

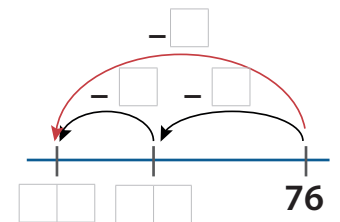
$63 - 8 = \square \square$

$24 - 7 = \square \square$

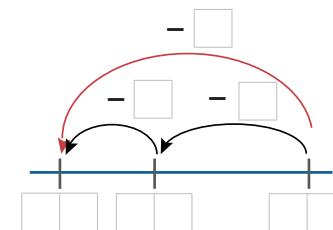
$51 - 2 = \square \square$

$76 - 9 = \square \square$

3 Доповни схему і розв'яжи задачу.

У Софійки із Сергійком було 63 ялинкові прикраси. Коли вони прикрашали ялинку, 4 прикраси розбилися. Скільки цілих ялинкових прикрас залишилося?

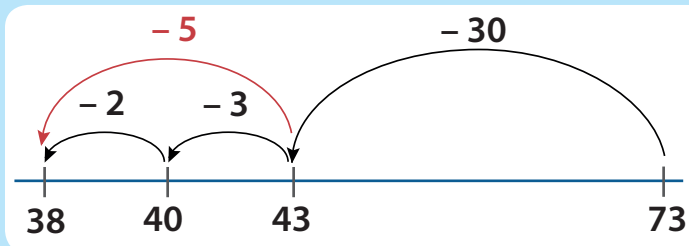
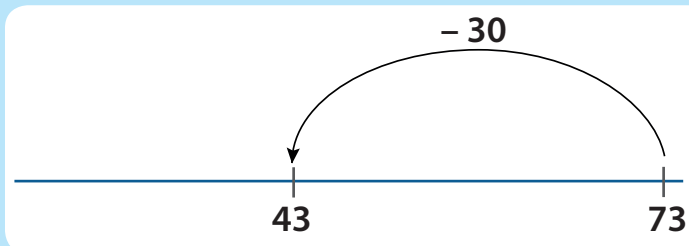
$\square \square - \square = \square \square$

Відповідь: залишилося $\square \square$ ялинкових прикрас.

ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ ЗА ДОПОМОГОЮ СХЕМИ

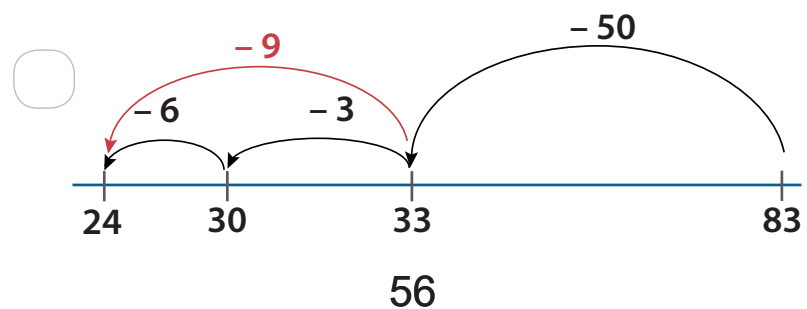
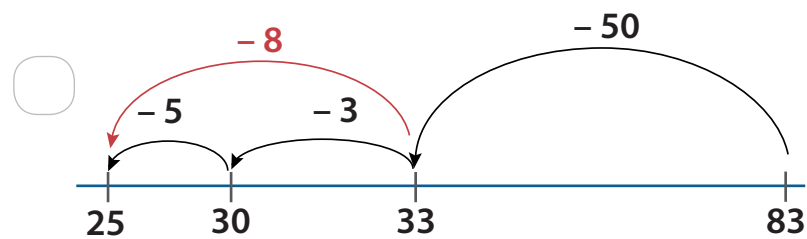
Щоб знайти значення виразу $73 - 35$:

- розклади від'ємник на розрядні доданки (десятки та одиниці): $73 - 35 = 73 - 30 - 5$;
- від 73 відними 30;
- відними одиниці частинами: $43 - 5 = 43 - 3 - 2 = 38$.

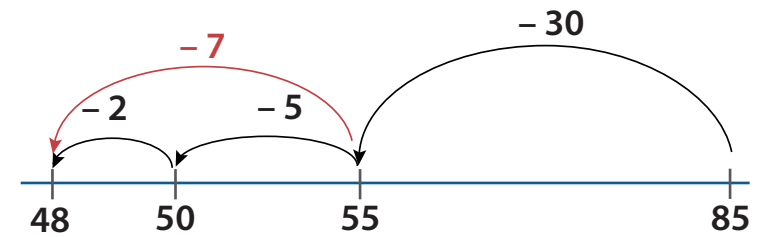

1 Познач ✓ схему, яка моделює вираз $83 - 59$.
Знайди значення цього виразу.

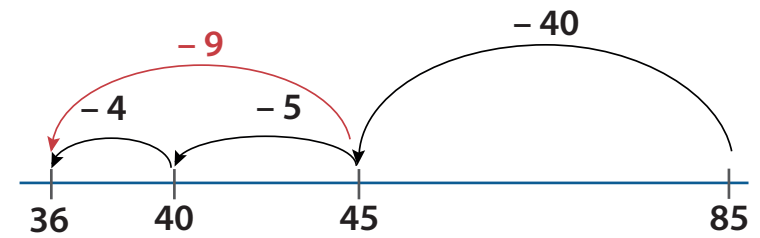
8	3	-	5	9	=						
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--

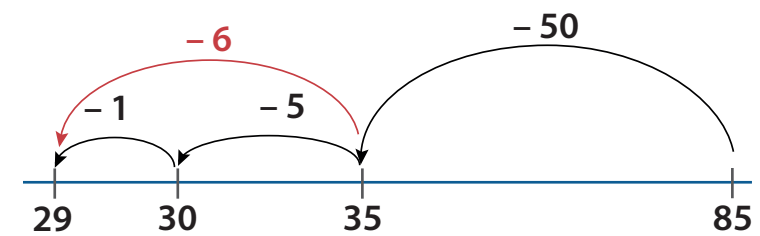
2 Установи відповідність між схемами і виразами.

• $85 - 56$

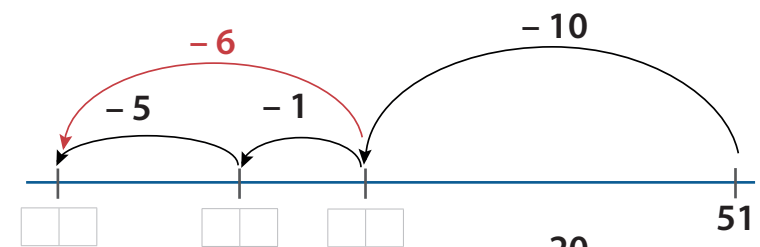

• $85 - 49$

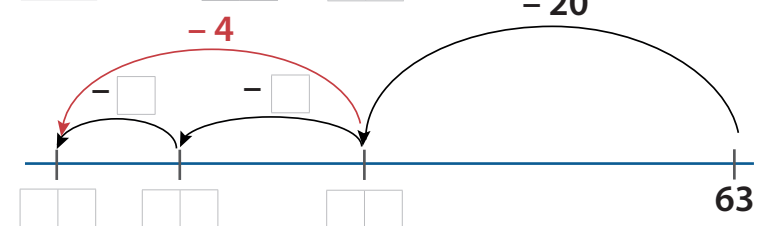

• $85 - 37$

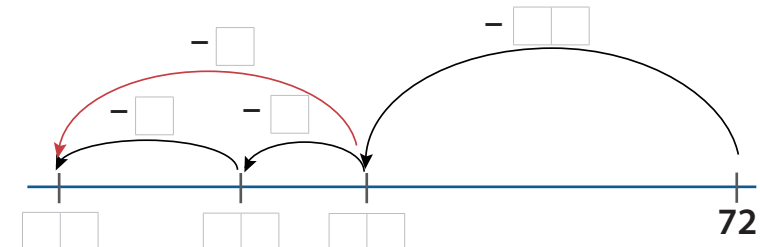
3 Доповни схеми і знайди значення виразів.

5	1	-	1	6	=						
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--

6	3	-	2	4	=						
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--

7	2	-	4	9	=						
---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--

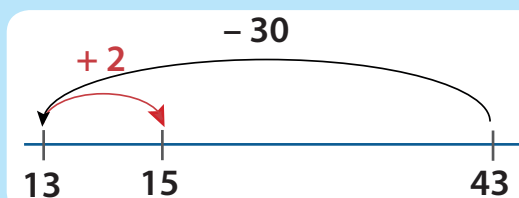
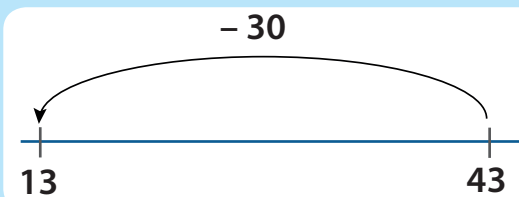
57

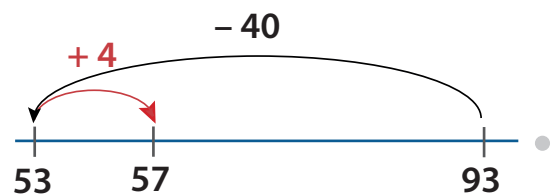
ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ ЗА ДОПОМОГОЮ ОКРУГЛЕННЯ

Щоб знайти значення виразу $43 - 28$ за допомогою округлення:

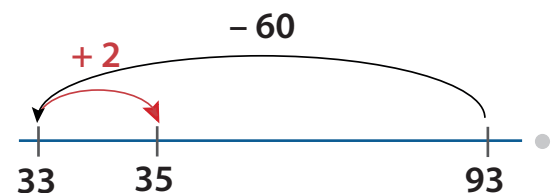
1. Округли від'ємник до найближчого десятка:
 $28 \rightarrow 30 (+ 2)$.
2. Відніми округлене число:
 $43 - 30 = 13$.
3. Додай одиниці, які використали для округлення:
 $13 + 2 = 15$.
Отже, $43 - 28 = 15$.

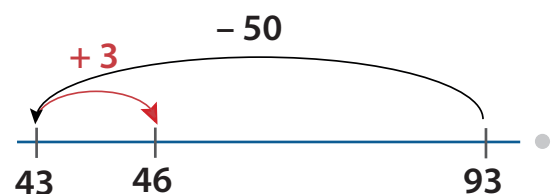
1 Установи відповідність між схемами і виразами.

• $93 - 47$

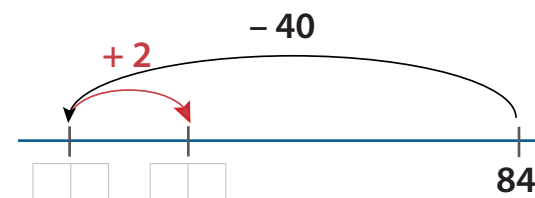

• $93 - 36$

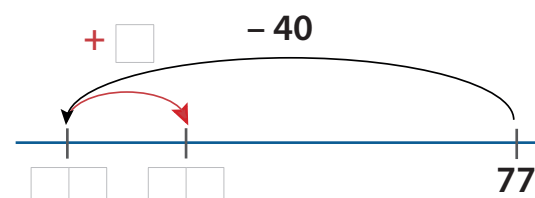

• $93 - 58$

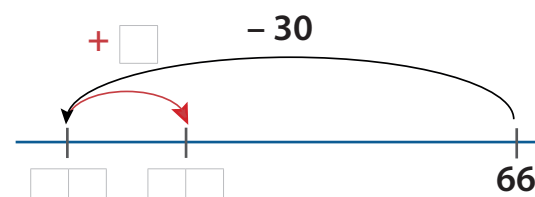
2 Доповни схеми і знайди значення виразів.

$84 - 38 =$

$77 - 39 =$

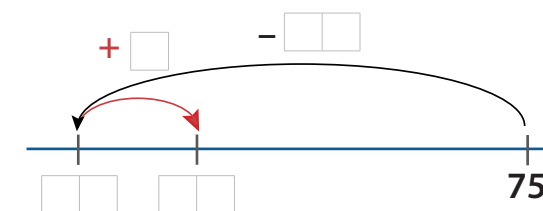
$66 - 28 =$

3 Розв'яжи задачу за допомогою округлення. Доповни схему та прокоментуй послідовність своїх дій.

Для намиста Тоня використала 75 намистин, а для сережок — 16. На скільки більше намистин Тоня використала для намиста, ніж для сережок?

Н. — 75 н.
С. — 16 н. на ?

$\square - \square = \square$

Відповідь: для намиста Тоня використала на $\square$ намистин більше, ніж для сережок.

ПИСЬМОВЕ ВІДНІМАННЯ КРУГЛИХ ЧИСЕЛ

При відніманні круглих чисел віднімаємо тільки десятки.

$$\begin{array}{r} 60 \\ - 30 \\ \hline 30 \end{array}$$

Змінюється лише кількість десятків

При відніманні будь-якого круглого числа від двоцифрового, віднімаємо тільки десятки. Одиниці залишаються без змін.

$$\begin{array}{r} 59 \\ - 30 \\ \hline 29 \end{array}$$

Змінюється лише кількість десятків

1 Розфарбуй листочок з правильною відповіддю.

 $\begin{array}{r} 30 \\ - 20 \\ \hline 10 \end{array}$	 $\begin{array}{r} 45 \\ - 10 \\ \hline 35 \end{array}$	 $\begin{array}{r} 57 \\ - 40 \\ \hline 17 \end{array}$	 $\begin{array}{r} 73 \\ - 30 \\ \hline 43 \end{array}$
10	25	27	43
20	35	17	53

2 Допоможи кур'єру доставити піцу. Знайди значення виразів. Розфарбуй будинки, де різниця чисел дорівнює 28.

	 $\begin{array}{r} 38 \\ - 10 \\ \hline 28 \end{array}$	 $\begin{array}{r} 77 \\ - 30 \\ \hline \square \end{array}$	 $\begin{array}{r} 83 \\ - 20 \\ \hline \square \end{array}$
 $\begin{array}{r} 99 \\ - 50 \\ \hline \square \end{array}$	 $\begin{array}{r} 98 \\ - 70 \\ \hline \square \end{array}$	 $\begin{array}{r} 50 \\ - 20 \\ \hline \square \end{array}$	 $\begin{array}{r} 89 \\ - 70 \\ \hline \square \end{array}$
 $\begin{array}{r} 60 \\ - 40 \\ \hline \square \end{array}$	 $\begin{array}{r} 90 \\ - 10 \\ \hline \square \end{array}$	 $\begin{array}{r} 78 \\ - 50 \\ \hline \square \end{array}$	 $\begin{array}{r} 68 \\ - 30 \\ \hline \square \end{array}$
 $\begin{array}{r} 58 \\ - 20 \\ \hline \square \end{array}$	 $\begin{array}{r} 88 \\ - 60 \\ \hline \square \end{array}$	 $\begin{array}{r} 48 \\ - 20 \\ \hline \square \end{array}$	

ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ БЕЗ ПЕРЕХОДУ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

При відніманні двоцифрового і одноцифрового чисел, віднімаємо тільки одиниці. Десятки залишаються без змін.

$$\begin{array}{r} 55 \\ - 4 \\ \hline 51 \end{array}$$

Змінюється лише кількість одиниць

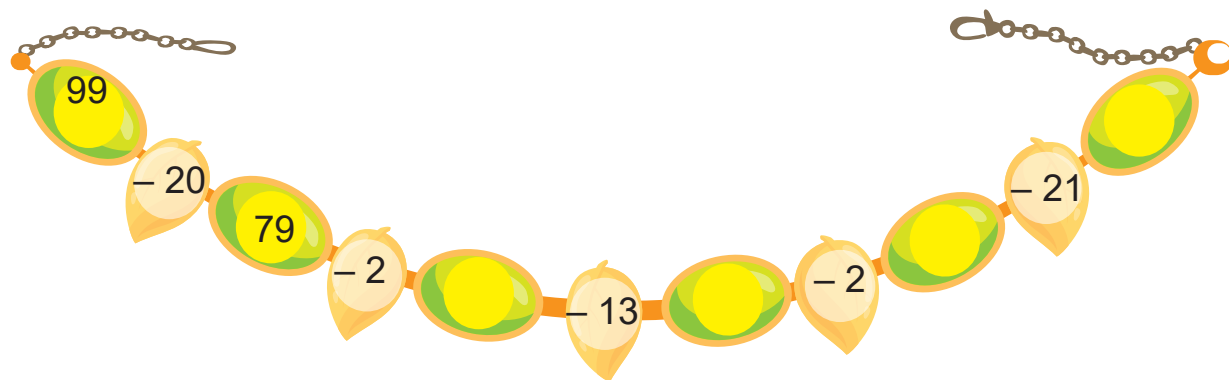

При відніманні двох двоцифрових чисел спочатку віднімаємо одиниці, а потім десятки.

$$\begin{array}{r} 68 \\ - 12 \\ \hline 56 \end{array}$$

Змінюється кількість одиниць і десятків

1 Запиши вирази і знайди їх значення. Заповни математичний ланцюжок.

$\begin{array}{r} 99 \\ - 20 \\ \hline 79 \end{array}$	$\begin{array}{r} 79 \\ - 2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} \\ - \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} \\ - \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} \\ - \\ \hline \end{array}$
--	--	---	---	---

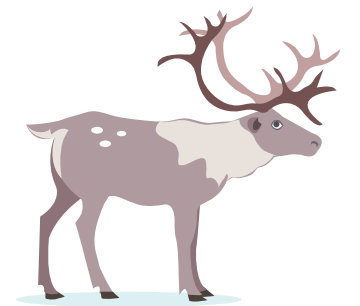
62

2 Знайди значення виразів і розшифруй, як називають північних оленів у Америці.

К $\begin{array}{r} 86 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$	Б $\begin{array}{r} 53 \\ - 41 \\ \hline \end{array}$	Р $\begin{array}{r} 68 \\ - 4 \\ \hline \end{array}$	У $\begin{array}{r} 58 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$	А $\begin{array}{r} 25 \\ - 14 \\ \hline \end{array}$	И $\begin{array}{r} 89 \\ - 18 \\ \hline \end{array}$
--	---	--	--	---	---

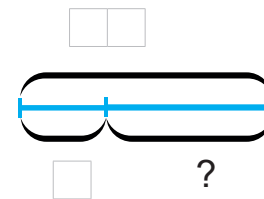
81   11   64   71   12   53

_____

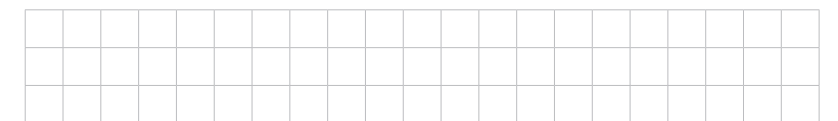

3 Доповни моделі і короткі записи задач. Розв'яжи задачі.

У виставі грали 20 акторів та актрис. Троє з них зійшли зі сцени. Скільки людей продовжує грати?

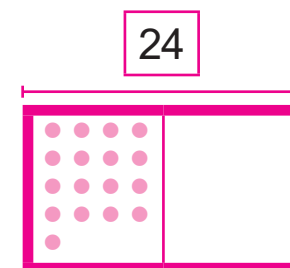

Було — акт.
Пішли — акт.
Залишилося — ?

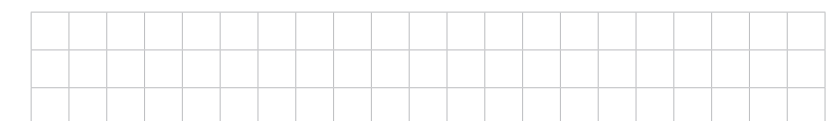

Відповідь: продовжує грати людей.

Мама Антоніни спекла 24 пиріжки. 12 пиріжків з'їли. Скільки пиріжків залишилося?

Було — п.
З'їли — п.
Залишилося — ?

Відповідь: залишилося пиріжків.

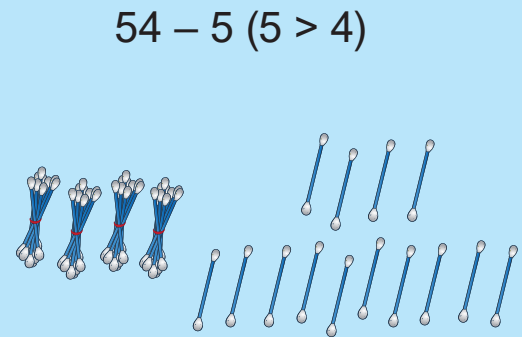
63

ВІДНІМАННЯ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

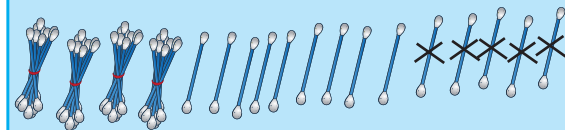

Коли у від'ємнику кількість одиниць більша, ніж у зменшуваному, потрібно виконати віднімання з переходом через розряд.

Моделюємо зменшуване.
Один десяток зменшуваного представляємо у вигляді 10 одиниць:
54 дорівнює 4 дес. і 14 од.

Віднімаємо одиниці: 14 – 5 = 9.
Лічимо, скільки десятків та одиниць залишилося:
4 дес. і 9 од.
Отже, 54 – 5 = 49.

1 Обведи вирази на віднімання з переходом через розряд.

51 – 3

23 – 1

85 – 6

52 – 4

75 – 3

96 – 9

64

2 Представ один десяток зменшуваного за допомогою ватних паличок. Запиши нову модель числа.

25 – 7

25 дорівнює 1 дес. і 15 од.

23 – 4 дорівнює дес. і од.

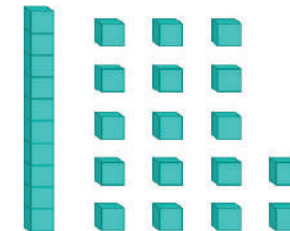
45 – 9 дорівнює дес. і од.

52 – 6 дорівнює дес. і од.

31 – 8 дорівнює дес. і од.

3 Познач ✓ вирази, які зручно обчислити за допомогою моделі.

27 – 8

45 – 4

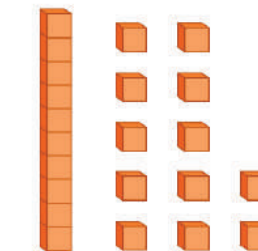
27 – 5

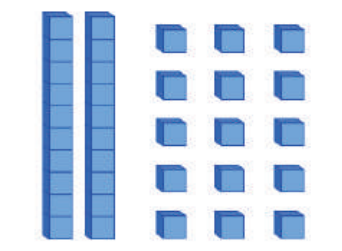
45 – 7

22 – 1

35 – 6

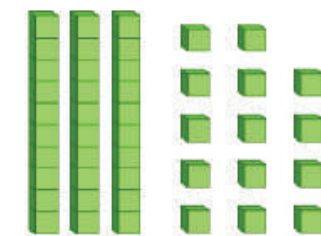
22 – 4

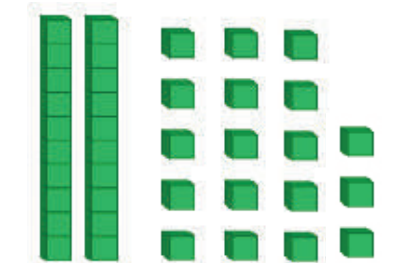
35 – 4

44 – 8

38 – 7

44 – 3

38 – 9

65

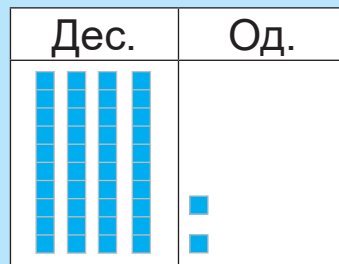
ВІДНІМАННЯ ОДНОЦИФРОВОГО ЧИСЛА ВІД ДВОЦИФРОВОГО З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

Як відняти одноцифрове число від двоцифрового з переходом через розряд, наприклад $42 - 5$?

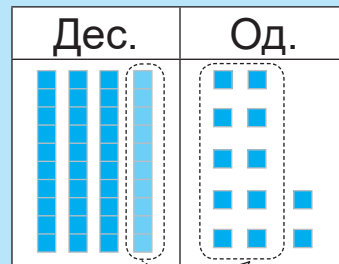
Запиши вираз у стовпчик.

$$\begin{array}{r} 42 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

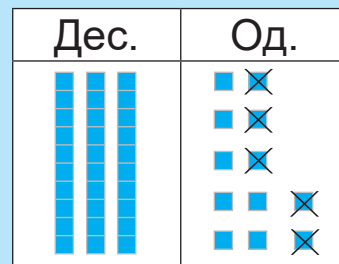
«Позич» десяток з розряду десятків. Запиши вгорі нову кількість десятків та одиниць.

$$\begin{array}{r} 312 \\ - 42 \\ \hline 5 \end{array}$$

Відними і запиши одиниці: $12 - 5 = 7$.

$$\begin{array}{r} 312 \\ - 42 \\ \hline 57 \end{array}$$

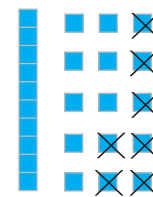
Запиши число, яке залишилося в розряді десятків.

$$\begin{array}{r} 312 \\ - 42 \\ \hline 37 \end{array}$$

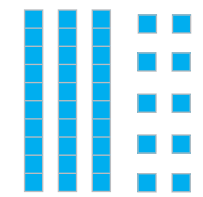

1 Доповни моделі та знайди значення виразів.

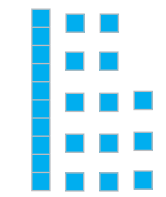
$$\begin{array}{r} 115 \\ - 25 \\ \hline 78 \end{array}$$

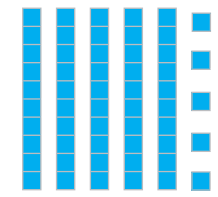
$$\begin{array}{r} 44 \\ - 44 \\ \hline 8 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ - 23 \\ \hline 9 \end{array}$$

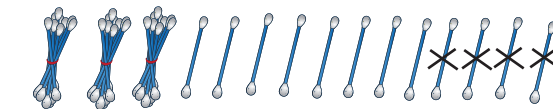

$$\begin{array}{r} 65 \\ - 65 \\ \hline 8 \end{array}$$

2 Змодельюй вирази ватними паличками та знайди їх значення.

$$\begin{array}{r} 312 \\ - 42 \\ \hline 38 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 34 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 37 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 74 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

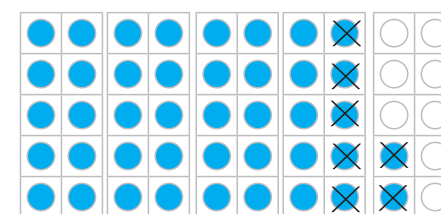
$$\begin{array}{r} 57 \\ - 8 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 23 \\ - 6 \\ \hline \end{array}$$

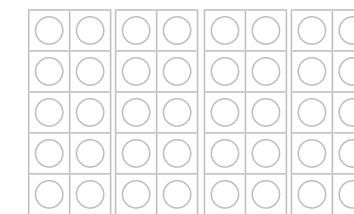
$$\begin{array}{r} 82 \\ - 7 \\ \hline \end{array}$$

3 Змодельюй вирази. Полічи загальну кількість десятків та одиниць та запиши значення виразу.

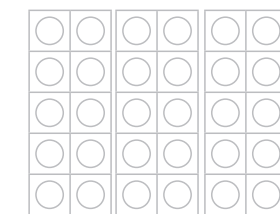
$$\begin{array}{r} 42 \\ - 7 \\ \hline \end{array}$$

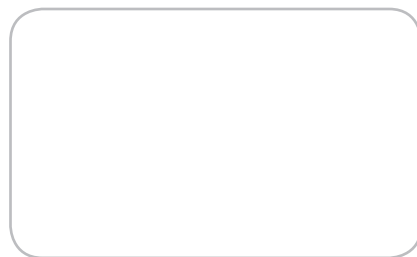
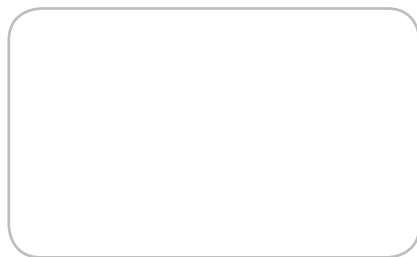
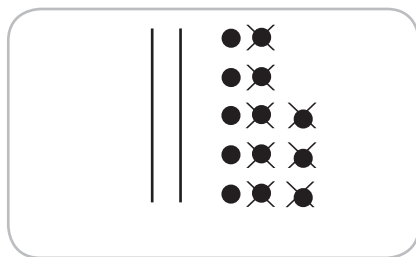
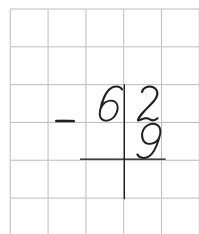
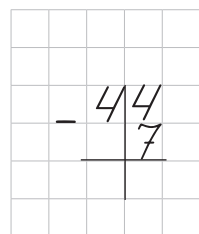
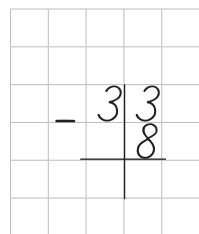
$$\begin{array}{r} 36 \\ - 8 \\ \hline \end{array}$$

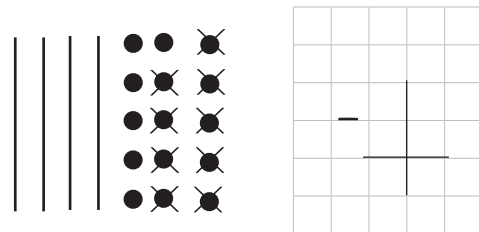
$$\begin{array}{r} 23 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

4 Змодельюй вирази та знайди їх значення.

5 * Яна змодельювала вираз. Запиши цей вираз та знайди його значення.

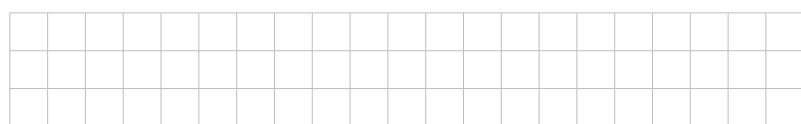
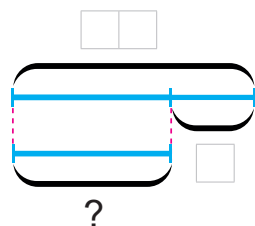

6 Доповни модель і короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

Артем та Ліна колядували. Артем отримав 54 смачних подарунки, а Ліна — на 6 менше. Скільки подарунків отримала Ліна?

Артем —   п.
Ліна — ?, на п. менше

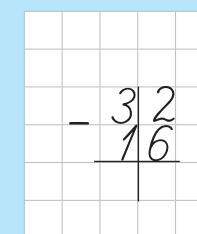
Відповідь: Ліна отримала   подарунків.

ВІДНІМАННЯ ДВОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД

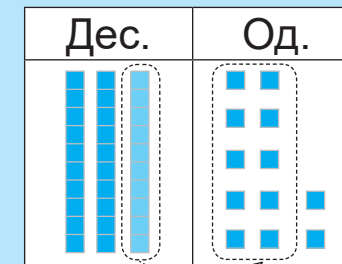
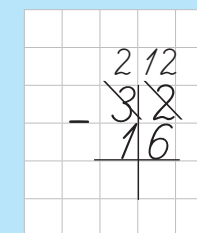

Як відняти одне двоцифрове число від іншого з переходом через розряд, наприклад $32 - 16$?

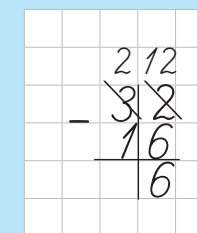
Запиши числа у стовпчик.

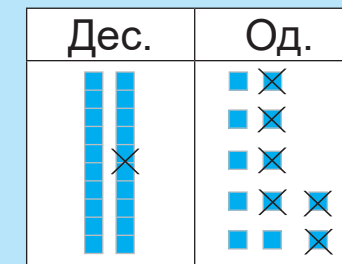
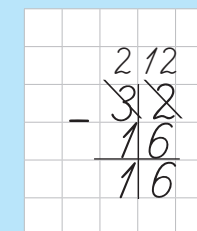
«Позич» десяток з розряду десятків. Запиши вгорі нову кількість десятків та одиниць.

Відними і запиши одиниці:
 $12 - 6 = 6$.

Відними і запиши десятки:
 $2 - 1 = 1$.

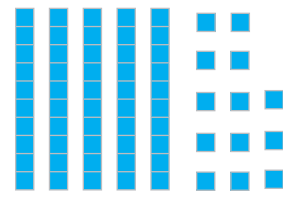
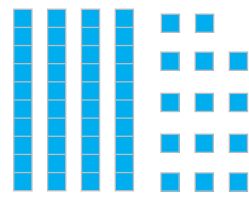
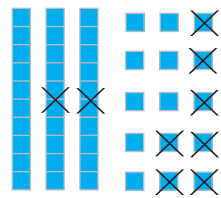

1 Доповни моделі та знайди значення виразів.

$$\begin{array}{r} 315 \\ - 415 \\ \hline 27 \\ 18 \end{array}$$

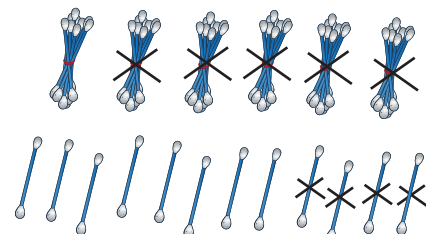
$$\begin{array}{r} 54 \\ - 38 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 63 \\ - 49 \\ \hline \end{array}$$

2 Змоделюй вирази ватними паличками та знайди їх значення.

$$\begin{array}{r} 612 \\ - 72 \\ \hline 54 \\ 18 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 74 \\ - 25 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 57 \\ - 18 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 83 \\ - 56 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 97 \\ - 69 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 44 \\ - 15 \\ \hline \end{array}$$

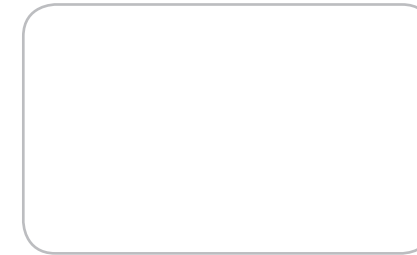
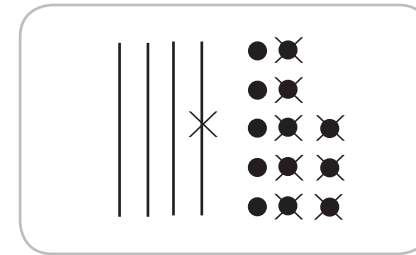
$$\begin{array}{r} 62 \\ - 37 \\ \hline \end{array}$$

3 Змоделюй вирази та знайди їх значення.

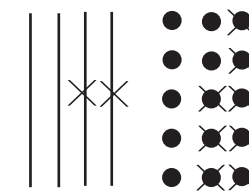
$$\begin{array}{r} 53 \\ - 18 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 54 \\ - 27 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 72 \\ - 59 \\ \hline \end{array}$$

4 * Ігор змоделював вираз. Запиши цей вираз та знайди його значення.

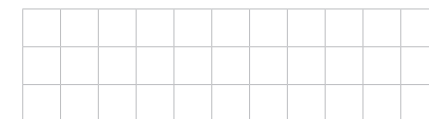
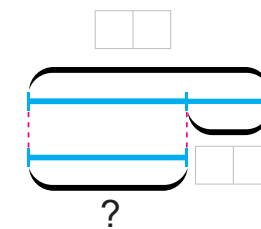

$$\begin{array}{r} \\ - \\ \hline \\ \end{array}$$

5 Доповни модель і короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

До родини Іванки загалом прийшло 32 дитини колядувати, а до родини Марка — на 13 дітей менше. Скільки дітей поколядували у Марка?

Ів. — д.
М. — ?, на д. менше

Відповідь: у Марка поколядувало дітей.

ЗНАХОДЖЕННЯ НЕВІДОМОГО ДОДАНКА

Доданок Доданок Сума
 $17 + \square = 35$

Ти вже знаєш, щоб знайти невідомий доданок потрібно від суми відняти відомий доданок: $35 - 17 = 18$.
 Невідомий доданок 18!

Частина Частина
 Ціле Частина
 Частина

1 Для кожної групи м'ячиків запиши вираз, щоб знайти кількість жовтих м'ячиків.

$31 - 15 = 16$

2 Знайди невідомий доданок за допомогою моделі.

$55 - 27 =$

3 Змодельуй рівність $24 + \square = 46$. Знайди невідомий доданок за допомогою дії віднімання.

$24 + \square = 46$

4 Доповни модель і короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

У класі всього 36 пар ножиць. 23 пари зелених ножиць, решта — рожеві. Скільки пар рожевих ножиць у класі?

Зелені — $\square$ н. } $\square$ н.
 Рожеві — ?

Відповідь: $\square$ рожевих ножиць.

ЗНАХОДИМО НЕВІДОМІ ЗМЕНШУВАНЕ І ВІД'ЄМНИК

Зменшуване   Від'ємник   Різниця

- 23 = 33

Частина

Ціле

Частина

Ти вже знаєш, щоб знайти невідоме зменшуване, треба до різниці додати від'ємник: $33 + 23 = 56$. Зменшуване — 56.

78 - = 42

Частина

Ціле

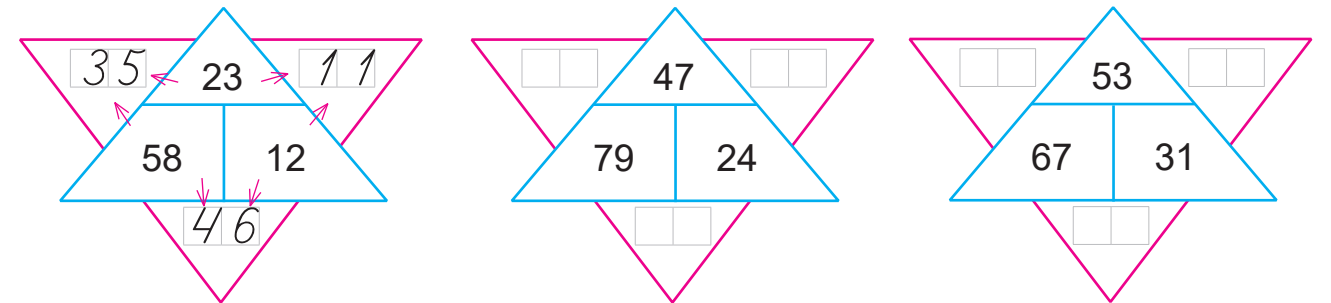
Частина

Щоб знайти невідомий від'ємник, треба від зменшуваного відняти різницю: $78 - 42 = 36$. Від'ємник — 36.

1 Обведи вираз, за допомогою якого потрібно знайти невідомий компонент дії віднімання. Знайди значення цього виразу.

<input type="text"/> - 25 = 50	→	50 + 25 = <input type="text"/>	50 - 25 = <input type="text"/>
76 - <input type="text"/> = 23	→	76 - 23 = <input type="text"/>	76 + 23 = <input type="text"/>
66 - <input type="text"/> = 32	→	66 + 32 = <input type="text"/>	66 - 32 = <input type="text"/>
<input type="text"/> - 43 = 15	→	43 - 15 = <input type="text"/>	43 + 15 = <input type="text"/>

2 Заповни числовий трикутник. Для цього віднімай від більших чисел менші.

3 Доповни рівності і визнач, скільки яєць від кожної курки господар забрав до інкубатора. Доповни схеми.

Ціле: 28

Частина:

Частина: 12

$28 - \text{ } = 12$

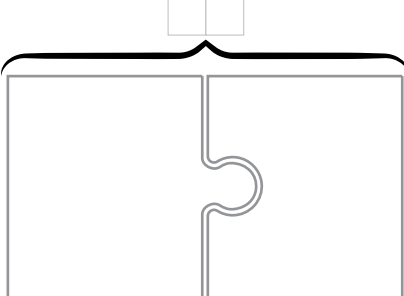
Ціле: 24

Частина:

Частина: 14

$24 - \text{ } = 14$

4 Емма відкрила упаковку олівців. 7 олівців вона позичила сестрі й у неї залишилося 23 олівці. Скільки олівців було в упаковці? Змодельуй умову задачі, доповни схему і короткий запис задачі. Розв'яжи її.

Ціле:

Частина: 23

Частина: 7

Позичила — ол.

Залишилося — ол.

Було — ?

Відповідь: в упаковці було олівців.

ТЕСТ ЗА ТЕМОЮ

1 Знайди значення виразу за допомогою фрагменту таблиці першої сотні.

61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

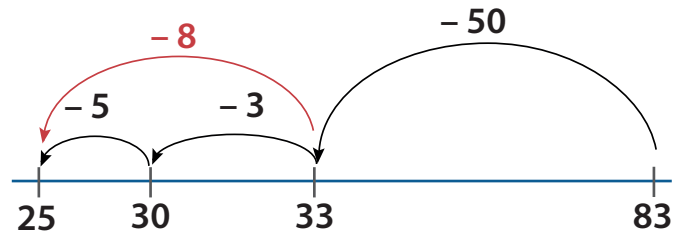
$$93 - 26 =$$

2 Ігор має 69 наліпок, а Ніка — на 26 менше. Обчисли, скільки наліпок має Ніка. Познач ✓ правильну відповідь.

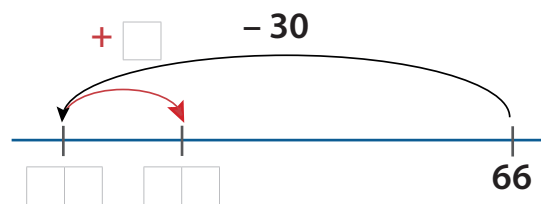
- 33
  43
  53
  63

3 Познач ✓ рівність, яку зображено на схемі.

- $83 - 50 = 33$
   $33 - 8 = 25$
  $83 - 58 = 25$
   $30 - 5 = 25$

4 Доповни схему і знайди значення виразу.

$$66 - 28 =$$

5 Познач ✓ вирази на віднімання з переходом через розряд.

- $68 - 35$
   $54 - 37$
   $72 - 41$
   $63 - 56$

6 Обчисли значення виразів.

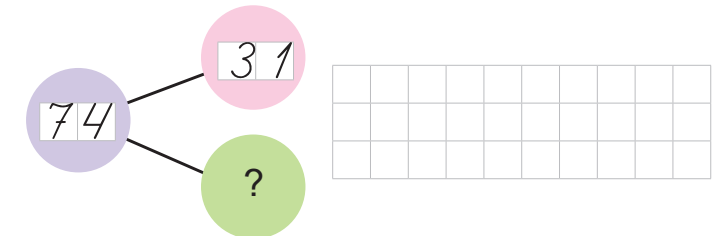
$$\begin{array}{r} 36 \\ - 12 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 78 \\ - 40 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 57 \\ - 9 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 56 \\ - 27 \\ \hline \end{array}$$

7 Знайди невідомий доданок за допомогою дії віднімання.

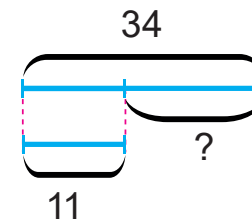

8 Познач ✓ короткий запис задачі та розв'яжи її.

Майя лічила тварин на фермі. Вона побачила 34 курки і 11 гусей. На скільки більше курей побачила Майя, ніж гусей?

- К. — 11
 Г. — 34   на ?

- К. — 34
 Г. — 11   на ?

Відповідь: Майя побачила на курки більше, ніж гусей.

ОЦІНЮЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

Результат 1.

Я вмію усно віднімати двоцифрові числа без переходу через розряд за допомогою різних прийомів.

1 Усно знайди значення виразів зручним для себе способом.

$$84 - 50 =$$

$$76 - 32 =$$

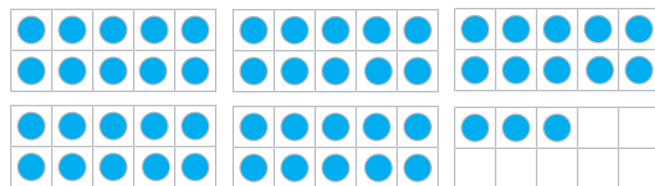
Результат 2.

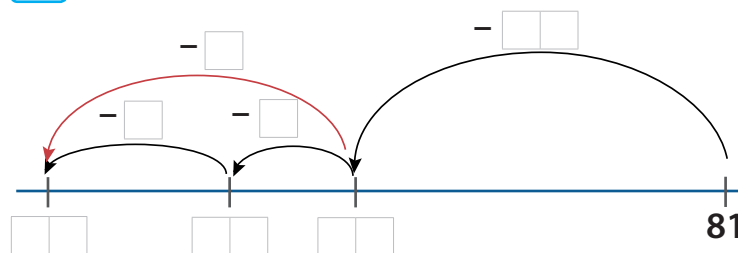
Я вмію віднімати двоцифрові числа частинами за допомогою десяткової рамки й схеми.

2 Доповни модель і знайди значення виразу.

$$53 - 9 =$$

3 Доповни схему і знайди значення виразу.

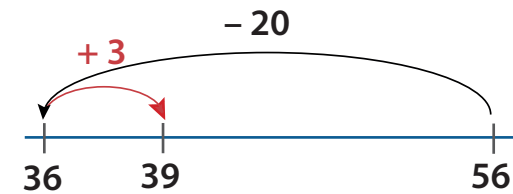
$$81 - 36 =$$

80

Результат 3.

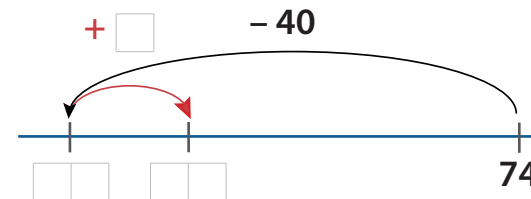

Я вмію віднімати двоцифрові числа шляхом округлення.

$$56 - 17 = 39$$

4 Доповни схему і знайди значення виразу.

$$74 - 36 =$$

Результат 4.

Я вмію письмово віднімати двоцифрові числа з переходом через розряд.

$$\begin{array}{r} 212 \\ - 32 \\ \hline 180 \end{array}$$

5 Знайди значення виразів.

$$\begin{array}{r} 72 \\ - 44 \\ \hline 28 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 63 \\ - 27 \\ \hline 36 \end{array}$$

81

$$\begin{array}{r} 91 \\ - 56 \\ \hline 35 \end{array}$$

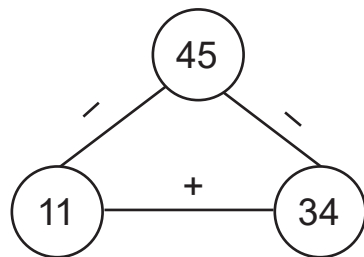

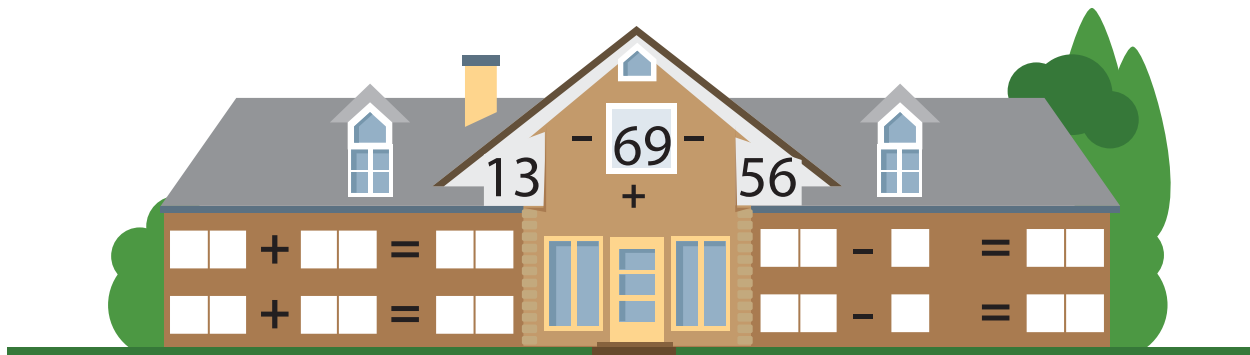
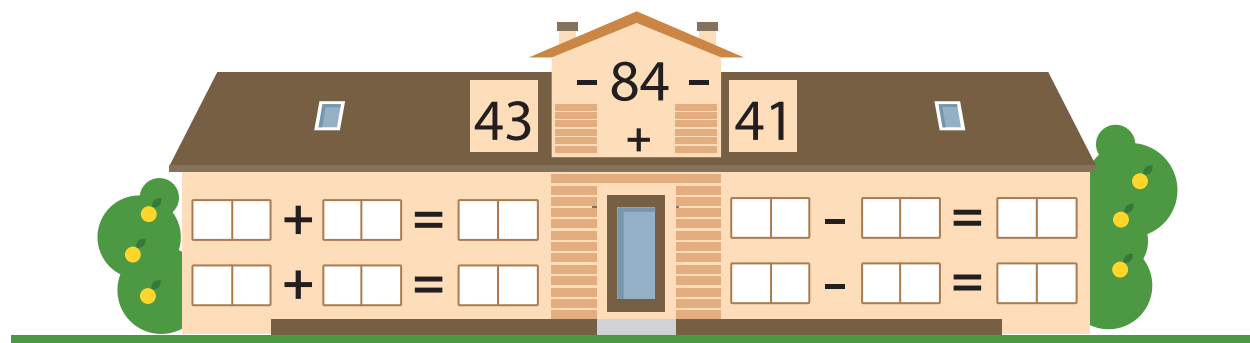
2 Обведи рівності для сімейства чисел.

$$11 + 34 = 45 \quad 56 - 11 = 45 \quad 45 - 34 = 11$$

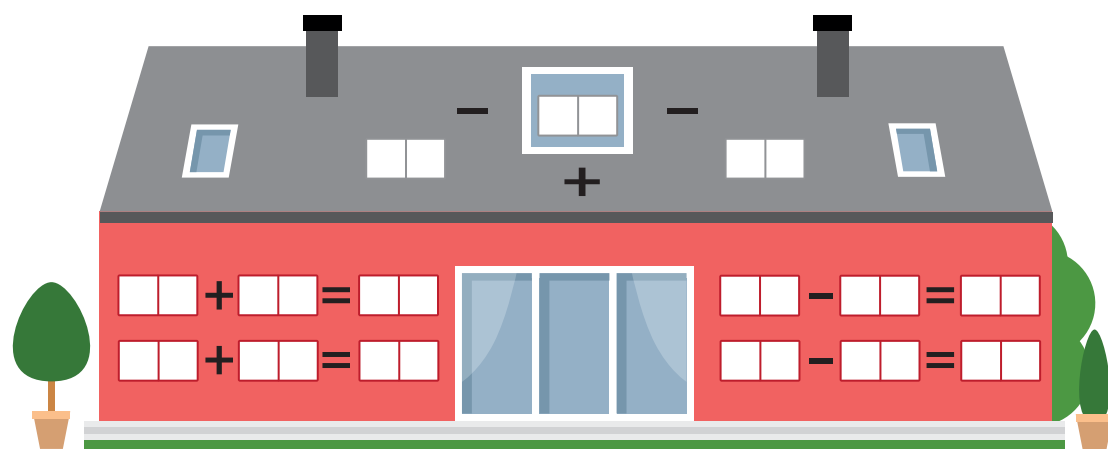
$$45 - 11 = 34 \quad 34 + 11 = 45 \quad 56 + 11 = 67$$

3 «Засели» будиночки сімействами рівностей.

4 * «Засели» в будинок власне сімейство рівностей.

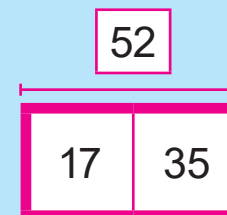
ПЕРЕВІРКА ВІДНІМАННЯ ДІЮ ДОДАВАННЯ

Ти знаєш, що дії віднімання та додавання взаємопов'язані. Тому ти можеш перевірити результат дії віднімання за допомогою дії додавання.

$$\begin{array}{r} 52 \\ - 17 \\ \hline 35 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 35 \\ + 17 \\ \hline 52 \end{array}$$

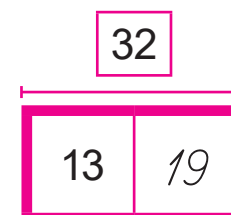

Сума двох частин дорівнює цілому.

1 Знайди значення виразів. Перевір результат за допомогою дії додавання. Доповни схеми.

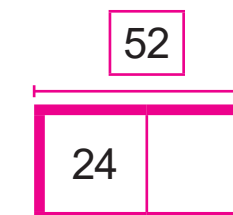
$$\begin{array}{r} 32 \\ - 13 \\ \hline 19 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 19 \\ + 13 \\ \hline 32 \end{array}$$

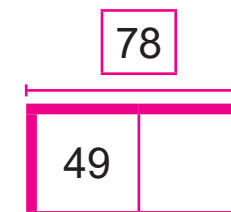
$$\begin{array}{r} 52 \\ - 24 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \\ + \\ \hline \end{array}$$

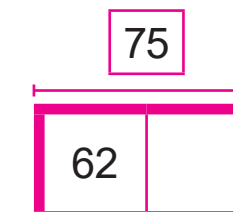
$$\begin{array}{r} 78 \\ - 49 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \\ + \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 75 \\ - 62 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \\ + \\ \hline \end{array}$$

2 Кіра виконала дію додавання, щоб перевірити результат віднімання. Яку помилку зробила Кіра? Виправ цю помилку.

$$\begin{array}{r} 63 \\ - 19 \\ \hline 44 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 44 \\ + 19 \\ \hline 53 \end{array}$$

3 Порівняй значення виразів і постав відповідний знак: <, >, =. Розфарбуй вирази із більшим значенням жовтим кольором, а з меншим — блакитним. Якщо значення виразів рівні, розфарбуй їх однаковим кольором на свій смак.

$14 + 22$	>	$54 - 33$	$66 - 12$	○	$26 + 28$
$37 + 42$	○	$84 - 41$	$75 - 23$	○	$86 - 54$
$54 - 13$	○	$63 - 22$	$36 + 42$	○	$23 + 56$

4 Намалюй стрілочку від виразу із більшим значенням до виразу із меншим.

$86 - 13$	$15 + 22$	$74 - 41$	$48 + 31$	$22 + 47$
$44 + 22$	$17 + 33$	$67 - 44$	$12 + 54$	$94 - 52$

5 * Придумай і запиши вирази у таблицю, щоб записи були правильні.

$28 + 16$	>	$74 - 32$
	<	
	>	
	=	

ВИРАЗИ З ДУЖКАМИ

У виразах із дужками дію в дужках завжди виконуємо першою.

$$20 - (17 - 9) = 20 - 8 = 12$$

$$40 - (12 + 8) = 40 - 20 = 20$$

Від 20 відняти різницю чисел 17 і 9

Від 40 відняти суму чисел 12 і 8

1 Обведи вирази відповідними кольорами. Знайди значення виразів.

До 72 додати різницю чисел 13 і 9

$19 - (7 + 9) = \square\square$

Від 63 відняти суму чисел 7 і 6

$72 + (13 - 9) = \square\square$

До 50 додати різницю чисел 28 і 26

$63 - (7 + 6) = \square\square$

Від 19 відняти суму чисел 7 і 9

$50 + (28 - 26) = \square\square$

2 Запиши, яка дія у виразах виконується першою, а яка — другою. Знайди значення виразів.

$$\square \quad \square$$

$$20 + (60 - 1) = \square \square$$

$$\square \quad \square$$

$$(2 + 19) - 18 = \square \square$$

$$\square \quad \square$$

$$68 - (14 + 1) = \square \square$$

$$\square \quad \square$$

$$15 + (15 + 34) = \square \square$$

$$\square \quad \square$$

$$16 + (17 - 2) = \square \square$$

$$\square \quad \square$$

$$(12 + 27) + 28 = \square \square$$

$$\square \quad \square$$

$$19 + (8 - 3) = \square \square$$

$$\square \quad \square$$

$$(8 + 44) + 22 = \square \square$$

$$\square \quad \square$$

$$(76 - 22) - 54 = \square \square$$

3 * Допиши дужки, де це необхідно, щоб рівність була правильною.

$$96 - 9 + 4 = 83$$

$$67 - 12 - 9 = 64$$

$$52 + 16 - 9 = 59$$

$$32 + 15 + 9 = 56$$

$$46 - 6 + 7 = 47$$

$$66 - 11 - 5 = 60$$

4 * Знайди значення виразів.

$$\square \quad \square$$

$$(14 - 6) + (18 - 9) = \square \square$$

$$\square$$

$$49 - (19 - 12) - 8 = \square \square$$

$$\square$$

$$72 - (13 - 4) - 17 = \square \square$$

$$\square \square \quad \square \square$$

$$(78 - 26) - (53 - 27) = \square \square$$

5 * Знайди значення виразів. Обведи правильний знак.

$$\square \quad \square \square$$

$$39 + (12 - 6) < > 15 + (4 + 9)$$

$$\square \square \quad \square \square$$

$$84 - (52 - 12) < > 14 + (48 - 36)$$

$$\square \square \quad \square \square$$

$$50 + (18 + 16) < > 96 - (14 + 29)$$

$$\square \square \quad \square \square$$

$$57 - (46 - 32) < > 24 + (12 + 47)$$

СКЛАДЕНІ ЗАДАЧІ

Складена задача — задача на дві або більше дії.

На майданчику гралося 17 дітей. До них приєдналися ще 9 дітей. Згодом 7 дітей пішли додому. Скільки дітей залишилося на майданчику?

Щоб розв'язати цю складену задачу потрібно розбити її на дві прості. Спочатку знайти відповідь на перше запитання, а потім — на друге.

Задача 1

На майданчику гралося 17 дітей, до них приєдналися ще 9 дітей. Скільки дітей стало на майданчику?

$$17 + 9 = 26 \text{ (д.)}$$

Задача 2

На майданчику стало 26 дітей. Згодом 7 дітей пішли додому. Скільки дітей залишилося на майданчику?

$$26 - 7 = 19 \text{ (д.)}$$

Записуємо розв'язання складеної задачі двома діями:

$$1) 17 + 9 = 26 \text{ (д.)}$$

$$2) 26 - 7 = 19 \text{ (д.)}$$

Відповідь: на майданчику залишилося 19 дітей.

1 Прочитай задачу. Розфарбуй запитання, на які потрібно знайти відповіді, щоб розв'язати задачу. Поясни, як ти міркуєш.

У Марка є 14 наліпок з автомобілями, а із супергероями — на 8 більше. Скільки всього наліпок є у Марка?

Скільки наліпок із супергероями є у Марка?
Скільки всього наліпок є у Марка?

Скільки наліпок із автомобілями є у Марка?
Скільки всього наліпок є у Марка?

2 Прочитай задачу. Познач ✓ вирази, які допоможуть її розв'язати. Знайди значення цих виразів.

На тарілці було 23 шоколадні цукерки та 21 карамелька. Інна взяла до школи 5 цукерок. Скільки цукерок залишилося на тарілці?

$23 + 21 = \square\square$ $23 - 21 = \square$ $23 + 21 = \square\square$
 $44 + 5 = \square\square$ $2 + 5 = \square$ $44 - 5 = \square\square$

3 Доповни короткий запис задачі та розв'яжи її.

Ігор стрибнув 18 разів на скакалці, а Надя — на 6 разів більше. Скільки всього стрибків зробили діти?

Ігор — $\square\square$ р. $\leftarrow$ } ?
Надя — ?, на $\square$ р. більше —

1)																			
2)																			

Відповідь: діти всього зробили $\square\square$ стрибки.

РОЗВ'ЯЗУВАННЯ СКЛАДЕНИХ ЗАДАЧ ЗА ДОПОМОГОЮ ВИРАЗІВ ІЗ ДУЖКАМИ

Ти можеш розв'язати складену задачу, записавши розв'язання одним виразом з дужками.

Остап зловив на вудку 16 карасів, а окунів — на 4 штуки менше. Скільки всього рибин він зловив?

Карасів — 16 шт. $\leftarrow$ } ?
Окунів — ?, на 4 шт. менше —

1) $16 - 4 = 12$ (шт.)   АБО $16 + (16 - 4) = 28$ (шт.)
2) $16 + 12 = 28$ (шт.)

Відповідь: Остап зловив 28 рибин.

1 Прочитай задачу. Доповни короткий запис задачі. Познач ✓ вираз, який допоможе розв'язати цю задачу та знайди його значення.

Кондитер приготував 38 шоколадних кексів, а ванільних — на 12 менше. Скільки всього кексів приготував кондитер?

Шоколадні — $\square\square$ к. $\leftarrow$ } ?
Ванільні — ?, на $\square\square$ к. менше —

$38 + (38 + 12) = \square\square$
  $38 + (38 - 12) = \square\square$
  $38 - (38 - 12) = \square\square$

2 Прочитай задачу. Доповни два способи роз'язання задачі.

У Лесі було 56 автомобілів. 12 автомобілів вона віддала брату, а 8 — подрузі. Скільки автомобілів залишилося у Лесі?

1 спосіб

1)	12	+	8	=				
2)	56	-		=				

2 спосіб

56	-	(	12	+	8)	=				
----	---	---	----	---	----	---	--	--	--	--

Відповідь: у Лесі залишилося   автомобілів.

3 Розв'яжи задачу двома способами.

У коробці було 28 цукерок. Аліна з'їла 4 цукерки, а Сашко — 3. Скільки цукерок залишилося у коробці?

1 спосіб

2 спосіб

Відповідь: у коробці залишилася   цукерка.

4 Розв'яжи задачу за допомогою виразу з дужками.

Артем змішав 12 склянок яблучного соку та 11 виноградного. Гості випили 10 склянок соку. Скільки склянок соку залишилося?

Змішав — 12 скл. і 11 скл.
Випили — 10 скл.
Залишилося — ?

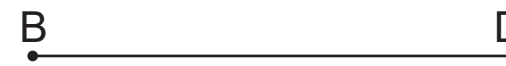
Відповідь: залишилося   склянок соку.

ЛАТИНСЬКИЙ АЛФАВІТ

У математиці використовують букви латинського алфавіту. Великими буквами позначають геометричні фігури, а маленькими — числа.

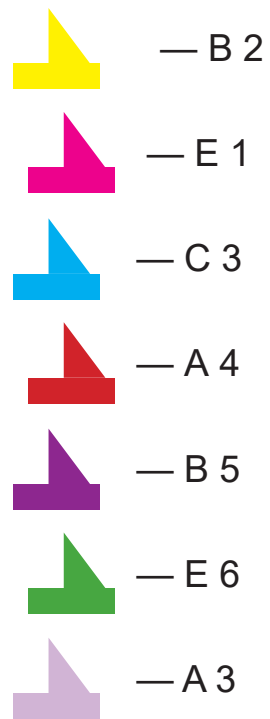
Наприклад, відрізок BD (бе де)

вираз 4 + a (4 плюс a)

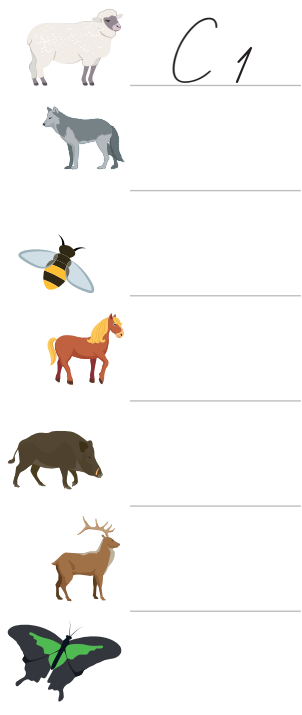
Буква	Назва букви	Буква	Назва букви
A — a	а	N — n	ен
B — b	бе	O — o	о
C — c	це	P — p	пе
D — d	де	Q — q	ку
E — e	е	R — r	ер
F — f	еф	S — s	ес
G — g	ґе	T — t	те
H — h	аш	U — u	у
I — i	і	V — v	ве
J — j	йот	W — w	дубль-ве
K — k	ка	X — x	ікс
L — l	ель	Y — y	ігрек
M — m	ем	Z — z	зет

1 Намалюй кожен кораблик у своїй клітинці.

	A	B	C	D	E
1					
2					
3					
4					
5					
6					

2 Напиши номери комірок, де розташовані тварини.

	A	B	C	D	E
1					
2					
3					
4					
5					
6					

ВИРАЗИ ЗІ ЗМІННОЮ

Вираз зі змінною — це вираз, де замість числа стоїть маленька латинська буква. Змінна має різні числові значення.

Вираз зі змінною:
 $20 + x$
 Значення змінної:
 $x = 10, 20$

Підставляємо значення змінної у вираз і знаходимо значення виразу:
 $20 + 10 = 30$
 $20 + 20 = 40$

1 Обведи всі вирази зі змінною.

$8 - b$ $13 + 4$ $22 - 5$ $47 - d$
  $15 + 6$ $17 - h$ $65 + k$ $52 - 28$

2 Знайди значення виразу $13 + b$, якщо $b = 2, 3, 8, 4$.

$13 + 2 = 15$ $13 + 3 = \square$ $\square$ $\square$

3 Познач $\checkmark$, при якому значенні змінної сума виразу $a + 16$ буде найбільшою.

$a = 52$ $a = 13$ $a = 44$ $a = 63$

ТЕСТ ЗА ТЕМОЮ

- 4 Діти зробили по 5 стрибків на скакалці і вирішили позмагатися, хто зробить більше стрибків. Знайди значення виразів зі змінною і заповни таблицю. Розфарбуй ім'я переможця/переможниці.

	Оля	Марк	Ніка	Марта	Ігор
k	13	16	24	21	18
5 + k	18				

- 5 Знайди значення виразу $25 + (72 - b)$, якщо $b = 13, 28, 46, 54$.

$25 + (72 - 13) =$

- 6 Познач ✓ істинні твердження.

Твердження	Істинне
Якщо у виразі $c + 25$, $c = 20$, то значення виразу буде 45.	☐
Якщо у виразі $48 - p$, $p = 12$, то значення виразу буде 30.	☐
Якщо у виразі $t + 32$, $t = 26$, то значення виразу буде 57.	☐
Якщо у виразі $k - 12$, $k = 56$, то значення виразу буде 44.	☐

- 7 * Порівняй значення виразів. Обведи відповідний знак.

$d - 3 < > = d + 3$

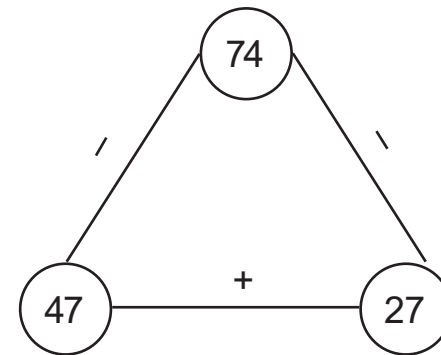
$h + 4 < > = 4 + h$

$f + 5 < > = f - 5$

$12 - g < > = 12 + g$

$(e + 20) + 10 < > = e + (20 + 10)$

- 1 Запиши сімейство рівностей.

	+	=		
	+	=		
	-	=		
	-	=		

- 2 Знайди значення виразу. Перевір результат за допомогою дії додавання. Доповни схему.

$$\begin{array}{r} 65 \\ - 34 \\ \hline \end{array} + \begin{array}{|c|c|} \hline & \\ \hline \end{array} = \begin{array}{|c|c|} \hline 65 & \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{|c|c|} \hline 34 & \\ \hline \end{array}$$

- 3 Знайди значення виразів й обведи відповідний знак.

$\square\square - 26 < > = 15 + 29$

$\square\square + 46 < > = 41 + 22$

$\square\square - 12 < > = 48 - 36$

$\square\square + 16 < > = 14 + 29$

- 4 Обведи вирази відповідними кольорами. Знайди значення виразів.

Від 48 відняти суму чисел 17 і 6

$48 - (17 + 6) = \square\square$

Від 85 відняти суму чисел 12 і 11

$24 + (54 - 26) = \square\square$

До 24 додати різницю чисел 54 і 26

$85 - (12 + 11) = \square\square$

- 5 Прочитай задачу. Познач ✓ вирази, які допоможуть її розв'язати. Знайди їхні значення.

У Назара було 87 іграшок. 12 іграшок він подарував брату, а 20 віддав на благодійність. Скільки іграшок залишилося у Назара?

$20 - 12 = \square$ $20 - 12 = \square$ $12 + 20 = \square\square$
  $87 + 8 = \square\square$ $87 - 8 = \square\square$ $87 - 32 = \square\square$

- 6 Розв'яжи задачу за допомогою виразу з дужками.

Кухар приготував 32 пироги з м'ясом і 23 із сиром. Потім він продав 46 пирогів. Скільки пирогів залишилося?

Приготував – 32 п. з м. і 23 п. з с.
Продав – 46 п.
Залишилося – ?

Відповідь: залишилося пирогів.

- 7 Познач ✓ істинні твердження.

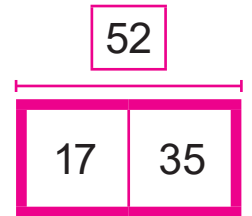
Твердження	Істинне
Якщо у виразі $c + 31$, $c = 18$, то значення виразу буде 49.	☐
Якщо у виразі $65 - p$, $p = 24$, то значення виразу буде 40.	☐
Якщо у виразі $t + 46$, $t = 31$, то значення виразу буде 75.	☐
Якщо у виразі $k - 51$, $k = 72$, то значення виразу буде 21.	☐

ОЦІНЮЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

Результат 1.

Я можу перевірити результат дії віднімання дією додавання.

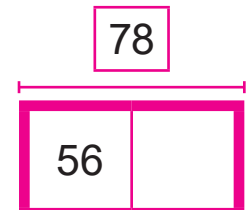
$$\begin{array}{r} 52 \\ - 17 \\ \hline 35 \end{array} \quad \begin{array}{r} 35 \\ + 17 \\ \hline 52 \end{array}$$

- 1 Знайди значення виразу. Перевір результат за допомогою дії додавання. Доповни модель.

$$\begin{array}{r} 78 \\ - 56 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square \\ + \square \\ \hline \end{array}$$

Результат 2.

Я вмю порівнювати значення виразів.

$$\begin{array}{cc} 56 & 60 \\ 34 + 22 & < 15 + 45 \end{array}$$

- 2 Порівняй значення виразів і постав відповідний знак: $<$, $>$, $=$.

$$\begin{array}{r} \square\square \\ 23 + 44 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square\square \\ 92 - 25 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square\square \\ 15 + 26 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square\square \\ 13 + 29 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \square\square \\ 34 + 41 \end{array} \quad \begin{array}{r} \square\square \\ 84 - 32 \end{array}$$

Результат 3.

Я знаю, як знаходити значення виразу з дужками.

3 Запиши, яку дію у виразах потрібно виконати першою, а яку — другою. Знайди значення виразів.

$67 - (12 - 9) = \square\square$ $69 - (26 + 14) = \square\square$ $72 + (13 - 9) = \square\square$

Результат 4.

Я вмю розв'язувати складені задачі за допомогою виразів із дужками.

4 Доповни короткий запис задачі та розв'яжи її за допомогою виразу з дужками.

У Мирослави є 27 наліпок з тваринами Південної Америки, а у її брата Сашка — на 14 наліпок більше. Скільки всього наліпок є у брата та сестри?

М. — $\square\square$ н.   ← } ?
С. — ?, на $\square\square$ н. більше — }

Відповідь: у брата і сестри всього $\square\square$ наліпок.

Результат 5.

Я знаю, як знаходити значення виразу зі змінною.

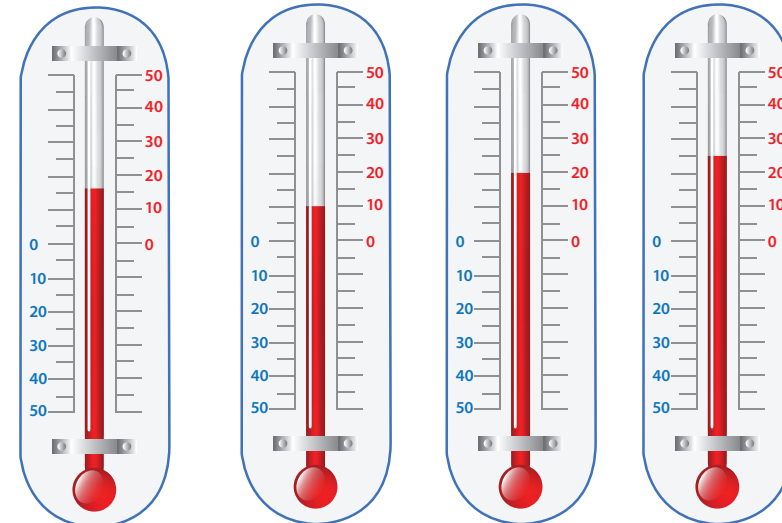
5 Знайди значення виразу $96 - (56 - b)$, якщо $b = 42, 27$.

$\square\square\square\square\square\square\square\square\square\square$ $\square\square\square\square\square\square\square\square\square\square$

ВЕЛИЧИНИ

МАТЕМАТИЧНИЙ СЛОВНИК:

- ✓ іменовані числа;
- ✓ температура;
- ✓ маса;
- ✓ час;
- ✓ довжина;
- ✓ місткість.

Понеділок 15 °C   Вівторок 10 °C   Четвер 20 °C   П'ятниця 25 °C

У ЦІЙ ТЕМІ ТИ НАВЧИШСЯ:

- ✓ розв'язувати задачі з іменованими числами на знаходження маси, місткості та довжини;
- ✓ перетворювати одиниці вимірювання довжини;
- ✓ визначати температуру за допомогою термометра;
- ✓ користуватися календарем і годинником;
- ✓ користуватися грошима та обчислювати решту.

ЧАС: ДНІ ТИЖНЯ

Тиждень складається із 7 днів.

1 Розглянь розклад Мілани і запиши відповіді на запитання.

	ПОНЕДІЛОК <i>Футбол</i>	ВІВТОРОК <i>Малювання</i>	СЕРЕДА <i>Басейн</i>
ЧЕТВЕР <i>Урок гри на гітарі</i>	П'ЯТНИЦЯ	СУБОТА <i>Футбольний матч</i>	НЕДІЛЯ <i>Обід у бабусі</i>

- У який день у Мілани урок гри на гітарі? _____
- Чим займається Мілана в середу? _____
- Якщо сьогодні вівторок, то через скільки днів у Мілани футбольний матч? _____
- Якщо через 3 дні обід у бабусі, то який сьогодні день? _____
- На який день у Мілани немає планів? _____

ЧАС: КАЛЕНДАР

Рік складається з 12 місяців.

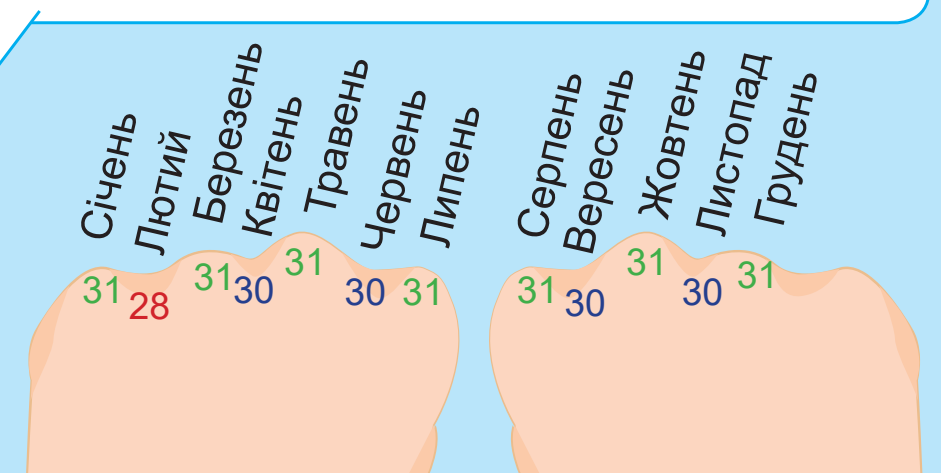
Календар на 2025 рік

СІЧЕНЬ Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	ЛЮТИЙ Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28	БЕРЕЗЕНЬ Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	КВІТЕНЬ Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
ТРАВЕНЬ Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	ЧЕРВЕНЬ Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 22 23 24 25 26 27 28 29 30	ЛИПЕНЬ Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 27 28 29 30 31	СЕРПЕНЬ Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 31 32 33 34 35
ВЕРЕСЕНЬ Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 36 37 38 39 40	ЖОВТЕНЬ Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 40 41 42 43 44	ЛИСТОПАД Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 44 45 46 47 48	ГРУДЕНЬ Т ПН ВТ СР ЧТ ПТ СБ НД 49 50 51 52

Кожен місяць має 30 або 31 день, за винятком лютого. У лютому 28 днів. Один раз на 4 роки у лютому 29 днів. Такий рік називається високосним.

Пригадай, скільки днів у місяці, за допомогою кулачків

1 Установи відповідність між назвами свят та їх датами. Обведи ці дати на календарі на попередній сторінці.

День незалежності України	1 січня
Різдво Христове	24 серпня
Новий Рік	1 жовтня
День захисників і захисниць України	25 грудня

2 Розфарбуй зимові місяці, — весняні, — літні, — осінні. Обведи місяці, які мають 31 день.

Серпень	Лютий	Жовтень	Червень
Січень	Грудень	Березень	Липень
Квітень	Вересень	Травень	Листопад

3 Першим місяцем року є січень. Прочитай речення і викресли зайве.

7-й місяць року — липень/серпень.

Перед 10-м місяцем іде місяць жовтень/вересень.

Після 4-го місяця іде червень/травень.

Місяць, у якому 28 або 29 днів — січень/лютий.

4 Полічи загальну кількість днів, яку мають місяці. Обведи відповідний знак: <, >, =.

червень, липень і серпень < > = вересень, жовтень і листопад

травень, червень і липень < > = лютий, березень і квітень

липень, серпень і вересень < > = листопад, грудень і січень

5 Запиши пропущені числа на календарі. Напиши відповіді на запитання.

Скільки робочих днів у лютому?

Скільки вихідних?

Скільки всього днів у лютому?

Який день тижня:

6 лютого   18 лютого   27 лютого

ЛЮТИЙ						
ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
					1	
	4	5		7	8	9
10	11	12	13		15	16
		19	20	21		23
24	25	26		28		

6 Оля народилася у квітні, а Сашко — на 4 місяці пізніше. Розфарбуй місяць, в якому народився Сашко.

травень

серпень

ЖОВТЕНЬ

7 Лікар призначив Кірі приймати вітаміни протягом 30-ти днів.

Вона почала їх приймати 5 вересня. За допомогою календаря визнач, коли Кіра закінчить приймати вітаміни. Запиши число і місяць.

ВЕРЕСЕНЬ							ЖОВТЕНЬ						
ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД	ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	НД
1	2	3	4	5	6	7							
8	9	10	11	12	13	14	6	7	8	9	10	11	12
15	16	17	18	19	20	21	13	14	15	16	17	18	19
22	23	24	25	26	27	28	20	21	22	23	24	25	26
29	30						27	28	29	30	31		

ГРА «КОТРА ГОДИНА»

Вам знадобляться:

- картки з числами 1-12;
- різнокольорові кружечки по 12 для кожного.

Кількість гравців

2

Як грати:

- 1 Покладіть картки з числами долілиць (числами вниз). Визначте, хто починає гру.
- 2 Візьми картку з числом і поклади на верхній електронний годинник. Знайди на ігровому полі годинник, який показує такий же час і поклади на нього свій кружечок.
- 3 Переклади картку на нижній електронний годинник. Знайди на ігровому полі годинник, який показує такий же час і поклади на нього свій кружечок.
- 4 Передай хід.
- 5 Гра закінчиться, коли всі годинники будуть накриті.

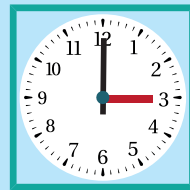

ЧАС: ДОБА, ГОДИННИК

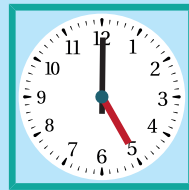
Доба триває 24 години. Від півночі до полудня час відлічують так: 1 год, 2 год, ...12 год. Від полудня до півночі: 13 год, 14 год, ... 24 год.

Інструментом вимірювання часу впродовж доби є годинник. Циферблат годинника має числа, а також дві стрілки: коротку й довгу. Коротка стрілка вказує години, а довга — хвилини.

Коли довга стрілка вказує на 12, коротка показує час у годинах.

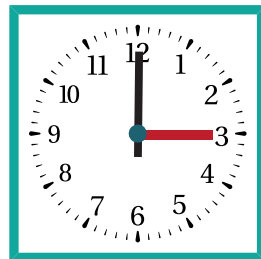

Третя година

Сімнадцята година

1 Запиши час до полудня і після полудня.

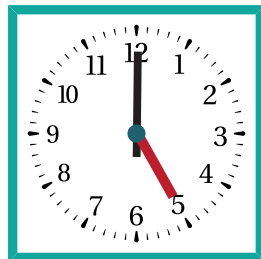

До полудня

3:00

Після полудня

15:00

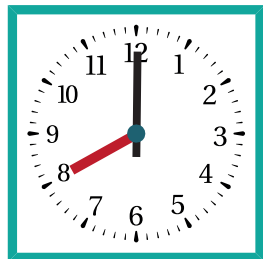

До полудня

_____

Після полудня

_____

До полудня

_____

Після полудня

_____

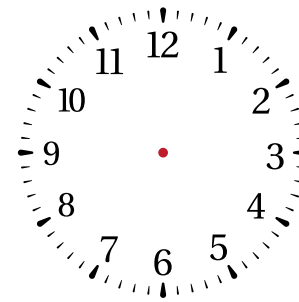
До полудня

_____

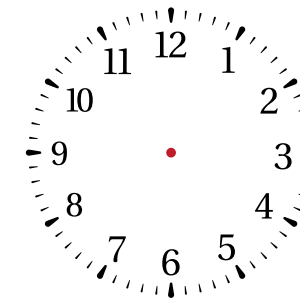
Після полудня

_____

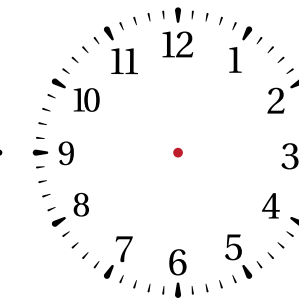
2 Намалюй стрілки, які показують заданий час.

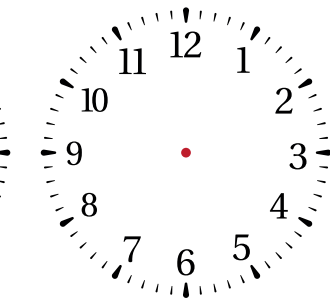
10 год

22 год

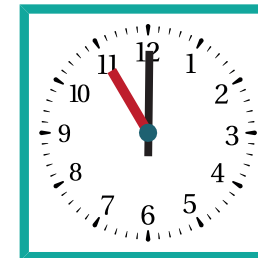
4 год

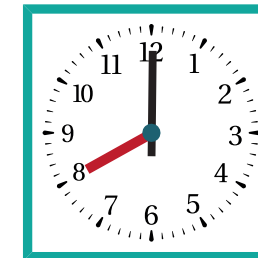
16 год

3 Поглянь на години роботи кондитерської. Запиши, скільки годин працює кондитерська.

Час відкриття

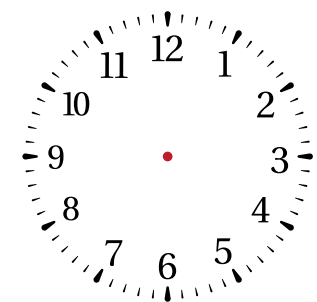

Час закриття

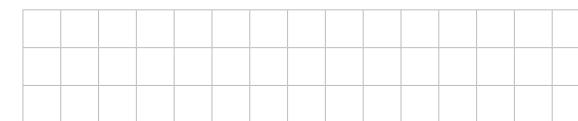

_____ годин

4 Марк і Надя пішли до кінотеатру. Фільм розпочався о 13:00 і триватиме 2 години. Намалюй, о котрій годині діти вийдуть з кінотеатру.

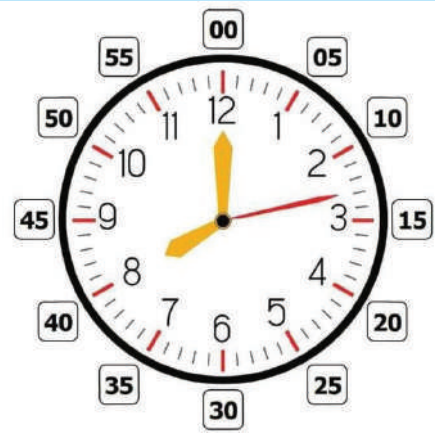

5 Катя дуже любить футбол. Вона тренується тричі на тиждень: 2 години в середу, 3 години в суботу та 3 години в неділю. Скільки годин на тиждень тренується Катя?

ЧАС: ХВИЛИНА, СЕКУНДА

Коли годинна стрілка проходить повне коло, то проходить 1 година.
1 година = 60 хвилин.
Часто на годинниках є секундна стрілка. Коли вона проходить повне коло, то проходить 1 хвилина.
1 хвилина = 60 секунд.

- 1 Ігор читає 45 слів за 1 хвилину, а Наталка — 53 слова за 60 секунд. Обведи дитину, яка читає швидше.

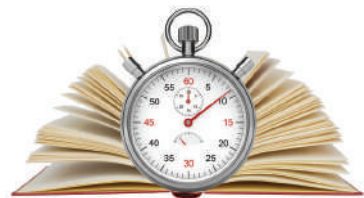

Ігор

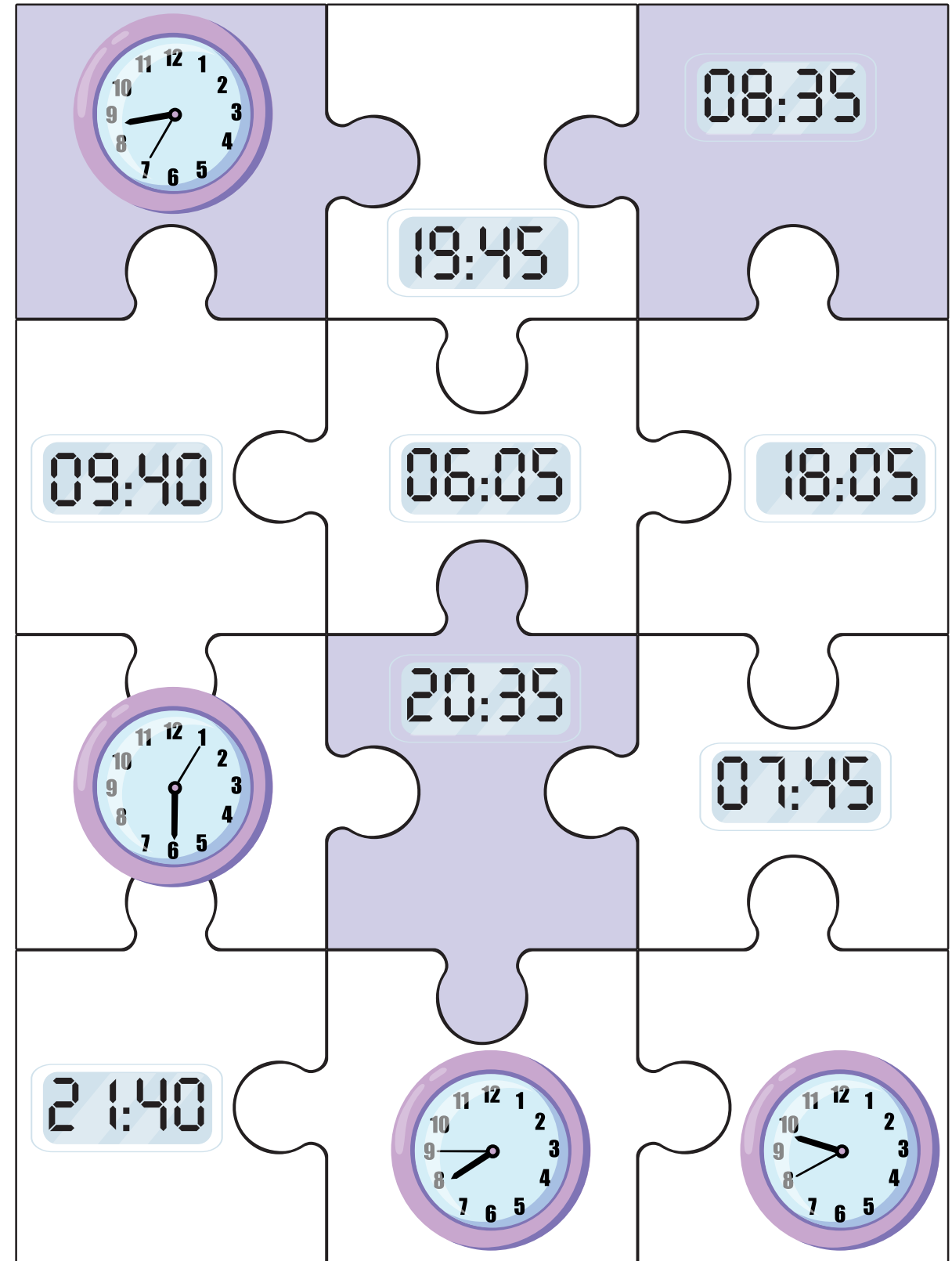
Наталка

- 2 Об'єднайтеся у пари. За допомогою годинника чи секундоміра визначте, скільки ви слів читаете за одну хвилину. Запишіть свої імена та кількість прочитаних слів.

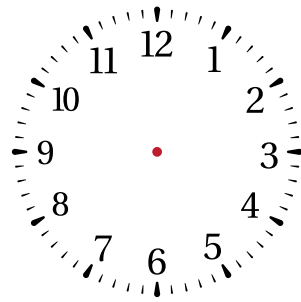
Ім'я	Кількість слів

- 3 Розфарбуй пазли з однаковим часом одним кольором.

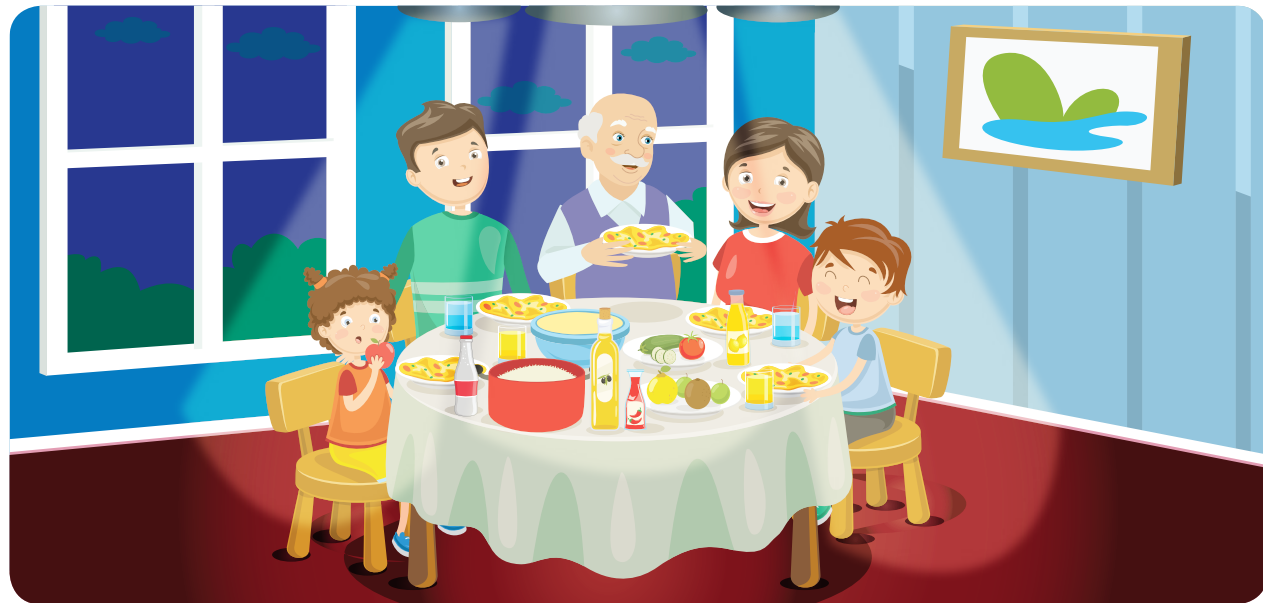
4 Дідусь Міли поставив у духовку курячі крильця о 17:15. Їх потрібно готувати 35 хвилин. Запиши і намалюй на годиннику, о котрій годині потрібно дістати крильця із духовки.

_____ год _____ хв

5 Родина Міли сіла вечеряти о 18:10 і закінчила о 18:45. Запиши скільки тривала вечеря.

Вечеря тривала _____ год _____ хв

6 * Відразу по закінченню вечері, Міла почала прибирати зі столу. Це тривало 15 хвилин. Запиши, о котрій годині Міла закінчила прибирати зі столу.

Міла закінчила прибирання о _____ год _____ хв

ТЕМПЕРАТУРА

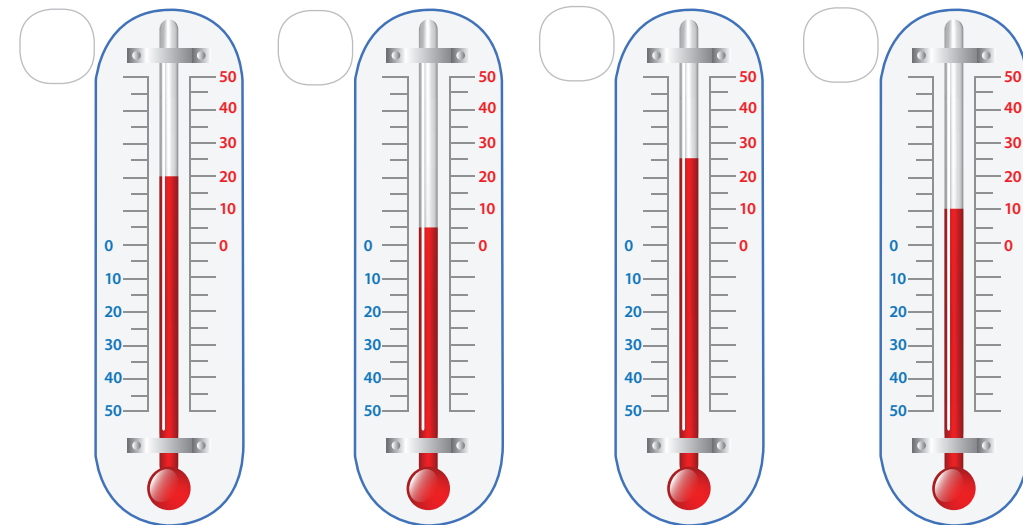
Температуру вимірюють за допомогою різних термометрів в градусах Цельсія (°C).

Термометри для вимірювання температури повітря

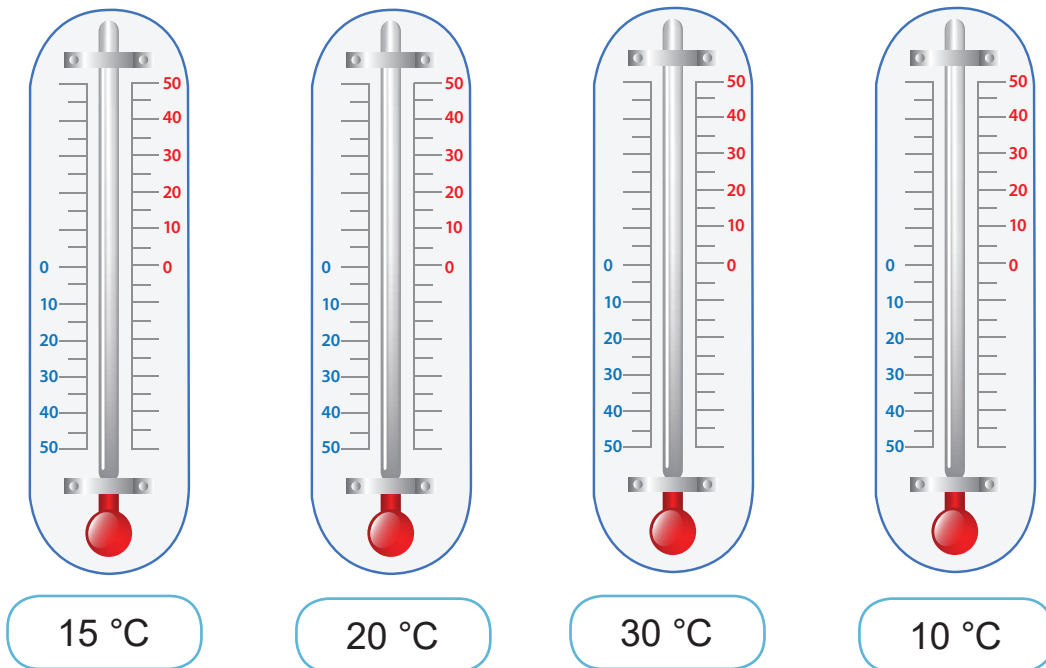
Термометр для вимірювання температури тіла

Термометр для вимірювання температури води

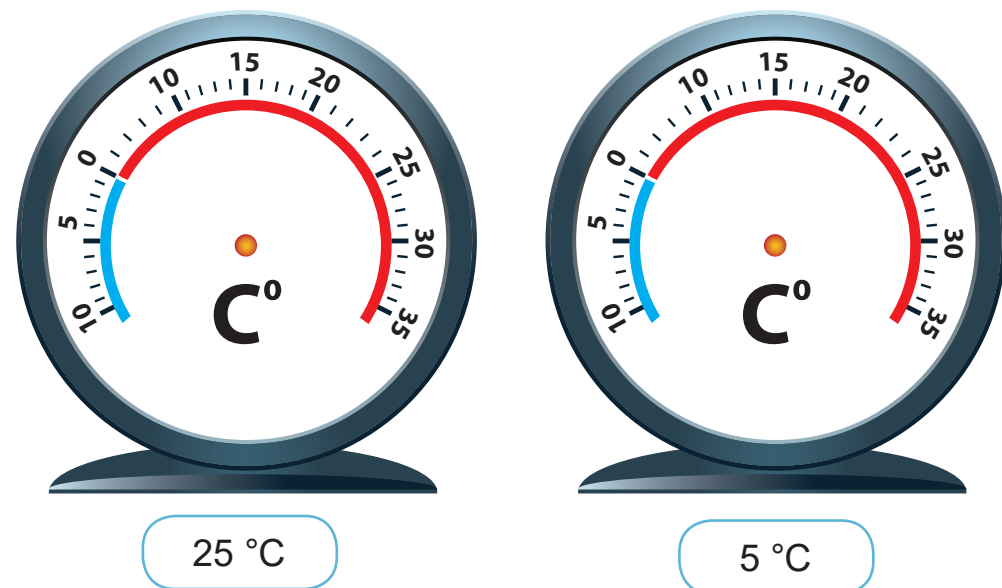
1 Познач ✓ термометр, який показує температуру 5 °C.

2 Намалюй на термометрах задану температуру.

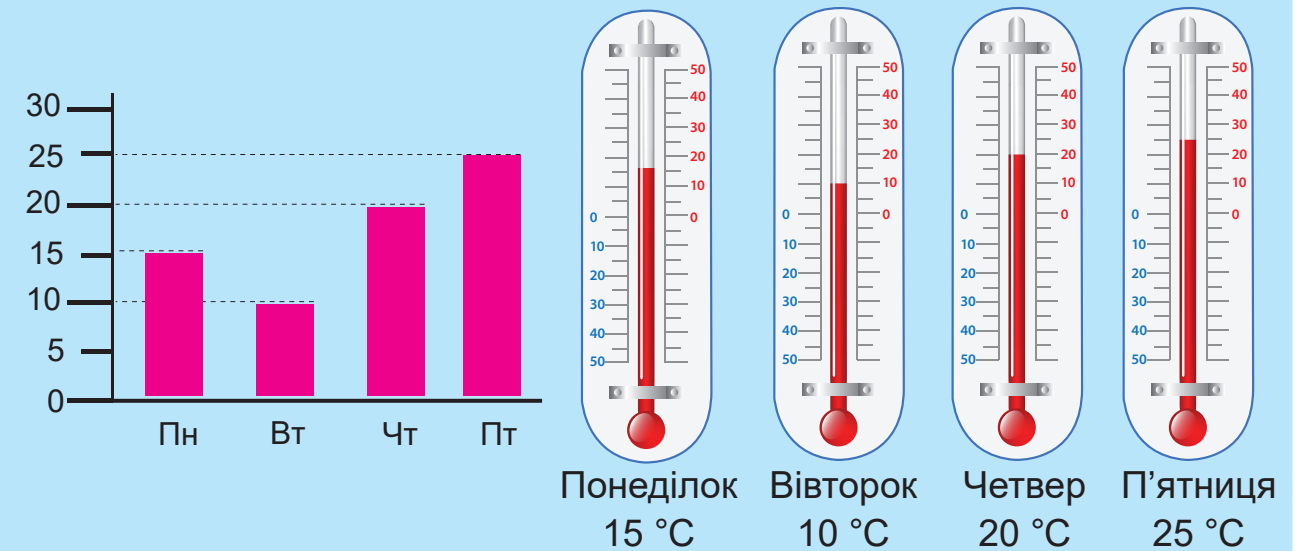
3 Познач стрілкою на термометрах задану температуру.

ТЕМПЕРАТУРА: СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ПОГОДОЮ

Люди читають прогноз погоди, щоб відповідно одягнутися чи взяти парасольку. Прогноз погоди складають синоптики. Для цього вони спостерігають за погодою і знімають показники з різних приладів, у тому числі з термометра.

Вівторок — найхолодніший день, температура 10 °C.
П'ятниця — найтепліший день, температура 25 °C.

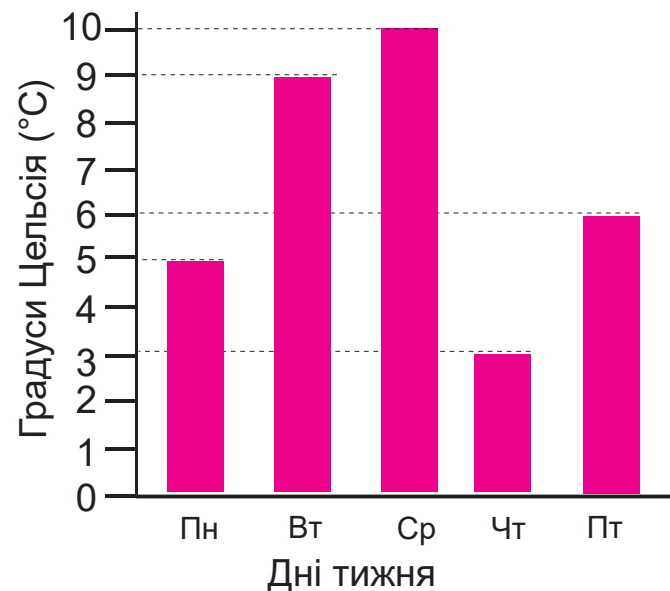
1 Протягом тижня спостерігай за погодою. На окремому аркуші записуй прогноз погоди і свої спостереження в цей день. Проаналізуй, коли прогноз погоди співпадав із твоїми спостереженнями.

ЩОДЕННИК СПОСТЕРЕЖЕНЬ ЗА ПОГОДОЮ

	Прогноз погоди	Мой спостереження
Понеділок	+28	+31
Вівторок	+30	

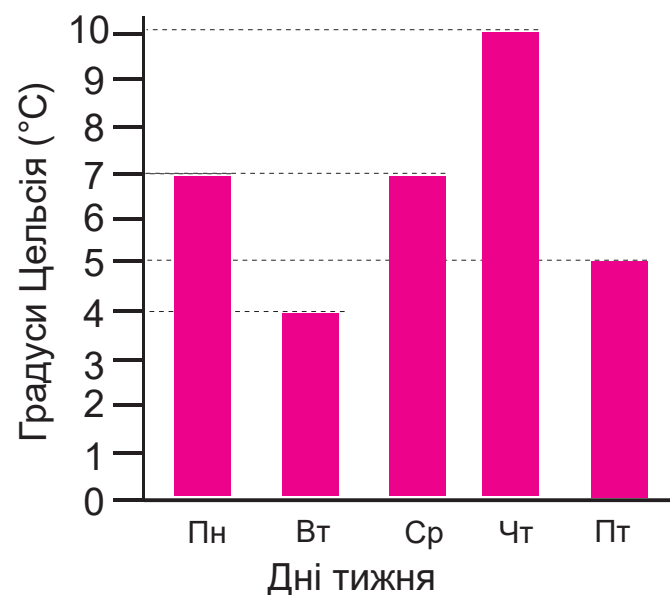

2 Розглянь графік і заповни таблицю.

День тижня	Температура повітря (°C)
Понеділок	5
Вівторок	
Середа	
Четвер	
П'ятниця	

3 Розглянь графік і доповни речення.

Найхолодніший день тижня — вівторок.

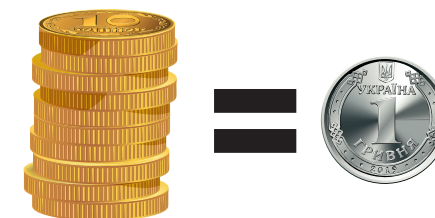
Найтепліший день тижня — _____.

У п'ятницю було _____ °C.

Однакова температура повітря була у _____ і _____.

УКРАЇНСЬКІ ГРОШІ

Гроші — це те, за допомогою чого люди розраховуються за товари та послуги.
Українські гроші — це гривні.
Скорочено гривня позначається у світі UAH, а в Україні — грн.
1 гривня містить 100 копійок.

Монети можуть бути в копійках та гривнях.

Банкноти є номіналом 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100, 200, 500 і 1000 гривень.

Усі країни мають свої гроші.
Сполучені штати Америки — американський долар.
Швейцарія — швейцарський франк.
Польща — злотий.
А більшість країн Європейського Союзу використовують євро.

американський долар

злотий

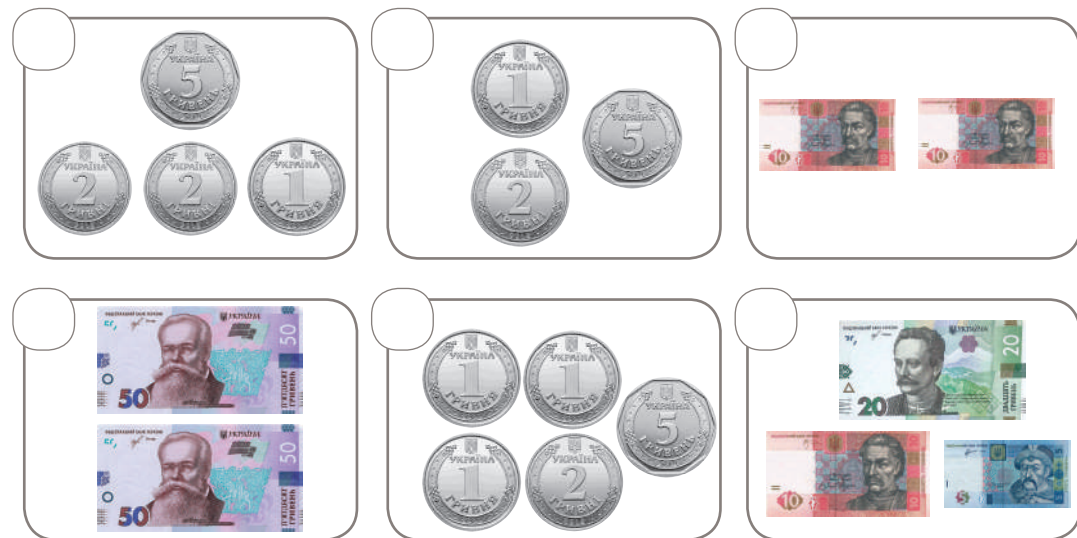

швейцарський франк

євро

1 Познач ✓ усі зображення з монетами.

2 Обчисли, скільки грошей в кожній дитини. Обведи, в кого найбільша сума грошей.

		<table border="1" data-bbox="1016 978 1398 1172" style="width: 100%; height: 100%;"></table>
		<table border="1" data-bbox="1016 1275 1398 1470" style="width: 100%; height: 100%;"></table>
		<table border="1" data-bbox="1016 1579 1398 1773" style="width: 100%; height: 100%;"></table>

3 Скільки грошей у кожній скарбничці. Познач ✓ правильну відповідь. Обведи скарбничку, в якій найбільше грошей.

	☐ 45		☐ 30
	☐ 60		☐ 45
	☐ 70		☐ 25
	☐ 75		☐ 75
	☐ 90		☐ 65
	☐ 85		☐ 50
	☐ 60		☐ 30
	☐ 80		☐ 40
	☐ 70		☐ 50

4 Обчисли суму в кожному гаманці. Запиши вирази й знайди їх значення. Обведи гаманець, в якому найменша сума.

		
<table border="1" data-bbox="1737 1693 2004 1809" style="width: 100%; height: 100%;"></table>	<table border="1" data-bbox="2184 1693 2452 1809" style="width: 100%; height: 100%;"></table>	<table border="1" data-bbox="2632 1693 2899 1809" style="width: 100%; height: 100%;"></table>

ГРА «ПОЛІЧИ РЕШТУ»

Вам знадобляться:

- фішки;
- гральний кубик;
- різнокольорові кружечки по 8 для кожного.

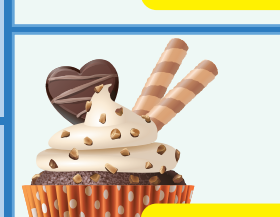
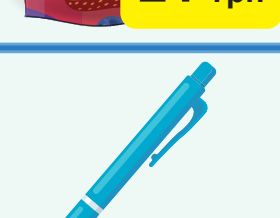

Кількість гравців

2

Як грати:

- 1 Визначте, хто починає гру.
- 2 Кинь кубик і зроби відповідну кількість ходів.
- 3 Полічити, скільки решти отримаєш зі 100 гривень, якщо придбаєш товар, що випав.
- 4 Накрий цю суму своїм кружечком.
- 5 Передай хід.
- 6 Виграє той/та, хто перший викладе ряд (горизонтально або вертикально) із 3 своїх кружечків.

 <p>СТАРТ</p> <p>48 грн</p>	 <p>85 грн</p>	 <p>17 грн</p>	 <p>11 грн</p>	
 <p>23 грн</p>	83 грн	15 грн	52 грн	 <p>74 грн</p>
 <p>32 грн</p>	86 грн	92 грн	35 грн	 <p>36 грн</p>
 <p>65 грн</p>	77 грн	 <p>Полічи решту зі</p>	44 грн	 <p>26 грн</p>
 <p>21 грн</p>	89 грн	87 грн	54 грн	 <p>19 грн</p>
 <p>8 грн</p>	81 грн	87 грн	74 грн	 <p>14 грн</p>
	26 грн	68 грн	79 грн	 <p>13 грн</p>
				 <p>46 грн</p>

ТОВАРИ І ПОСЛУГИ

<p>Товар — це річ, яку купують або продають. Послуга — це робота, яку виконують для задоволення потреб людей.</p>	
<p>Ціна — це скільки коштує одиниця товару в грошах.</p>	
<p>Вартість покупки — це скільки коштує вся покупка у грошах.</p>	<p>Кількість товару — 2 іграшки</p> <p>$40 + 40 = 80$ (грн)</p>
<p>Решта — це гроші, які повертає продавець, якщо покупець дає більшу суму, ніж вартість покупки.</p>	<p>Вартість покупки — 80 грн</p> <p>$100 - 80 = 20$ (грн)</p> <p>Гроші Решта</p>

1 Установи відповідність між реченнями і виразами.
Знайди їх значення.

 <p>20 грн</p>	 <p>35 грн</p>	 <p>10 грн</p>
<p>Каріна купила 1 морозиво і 2 напої.</p>	●	<p>$10 + 10 + 20 = \square \square$</p>
<p>Микола купив 1 тістечко, 1 морозиво і 1 напій.</p>	●	<p>$35 + 20 + 20 = \square \square$</p>
<p>Аліна купила 2 тістечка і 1 напій.</p>	●	<p>$35 + 20 = \square \square$</p>
<p>Марк купив 2 морозива, 1 напій і 1 тістечко.</p>	●	<p>$10 + 20 + 35 = \square \square$</p>
<p>Павло купив 1 морозиво і 1 напій.</p>	●	<p>$35 + 35 + 20 + 10 = \square \square \square$</p>

ГРА «ВГАДАЙ ДОВЖИНУ»

Вам знадобляться:

- ігровий кубик;
- скріпки;
- різнокольорові кружечки по 10 для кожного.

Кількість гравців

2

Як грати:

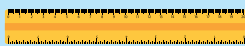
- 1 Визначте, хто починає гру. Кинь кубик.
- 2 Обери об'єкт на ігровому полі, довжина, якого дорівнює тій же кількості скріпок, як число на кубіку.
- 3 Перевір своє припущення скріпками. Якщо воно справдилося, то поклади на цей об'єкт свій кружечок.
- 4 Передай хід.
- 5 Виграє той/та, хто накриє найбільше об'єктів на ігровому полі.

ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ

Інструменти для вимірювання довжини

Лінійка

Мірна стрічка

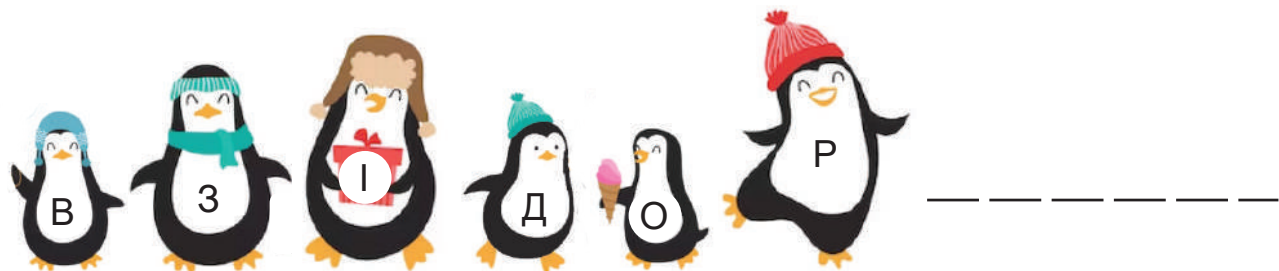

Рулетка

Складаний метр

1 Розташуй пінгвінів від найвищого до найнижчого і розшифруй слово.

2 Розглянь малюнок і запиши відповіді на запитання.

Ялинка Артема

Ялинка Ігора

Ялинка Нікі

Ялинка Емми

Чия ялинка найнижча? _____

Чия ялинка вища за ялинку Ігора? _____

Чия ялинка нижча за ялинку Емми? _____

Чия ялинка вища, ніж у Артема, але нижча, ніж у Ігоря? _____

3 Виміряй і запиши довжину сторін рамки.

Жовта сторона має довжину см.

Червона сторона має довжину см.

Фіолетова сторона має довжину см.

Рожева сторона має довжину см.

4 Виміряй і запиши довжину закладінок.

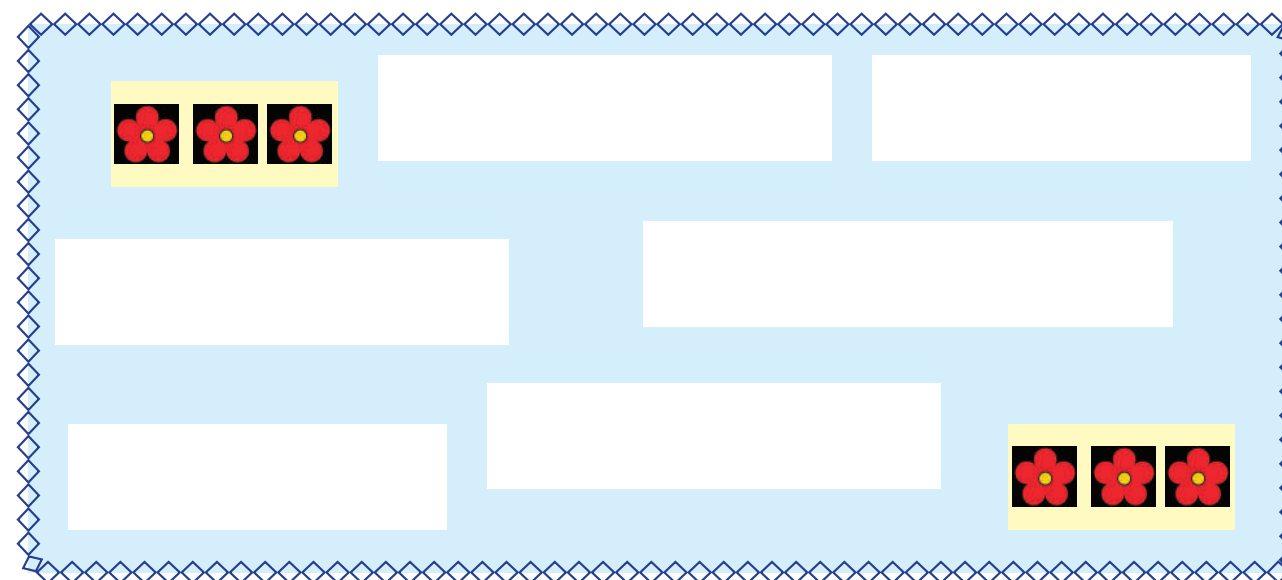

см

см

5 Використай лінійку, щоб знайти закладинки однакової довжини. Прикрась однакові закладинки однаковими малюнками.

ОДИНИЦІ ВИМІРЮВАННЯ ДОВЖИНИ

Довжину вимірюють у міліметрах, сантиметрах, дециметрах, метрах. Ці одиниці вимірювання можна перетворювати.

Одиниці вимірювання довжини

Міліметр (мм)
Сантиметр (см): 1 см = 10 мм
Дециметр (дм): 1 дм = 10 см
Метр (м): 1 м = 100 см або 10 дм

1 Обведи правильну величину для кожного об'єкта.

17 мм
17 см
17 м

30 дц
30 м
30 см

15 см
15 дц
15 мм

2 Порівняй іменовані числа, постав відповідний знак: >, <, =.

1 м	○	40 см	20 см	○	2 дм	60 см	○	6 см
50 см	○	1 м	40 см	○	1 м	5 дм	○	5 см
20 см	○	1 м	7 дм	○	70 см	1 м	○	1 см

3 Перетвори величини.

30 см = дм   8 дм = см   55 см = дм см
40 мм = см   6 дм = см   92 см = дм см

4 Іграшковий автомобіль Катрусі має довжину 10 см 40 мм, Андрія — 2 дм 3 см, Олі — 15 см 10 мм. Обведи червоним кольором ім'я дитини, у якої найкоротший автомобіль, а зеленим — найдовший.

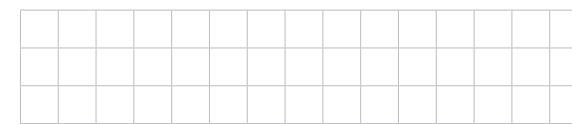
Катя

Андрій

Оля

5 Кошеня гралося з клубком ниток. Воно розплутало 34 см нитки. У клубку залишилося 53 см нитки. Скільки сантиметрів нитки було у клубку?

Було — ?
Розплутало — 34 см
Залишилося — 53 см

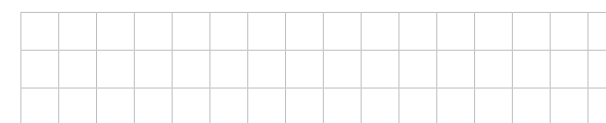

Відповідь: у клубку було см нитки.

6 Доповни короткий запис задачі та розв'яжи її за допомогою одного виразу з дужками.

Марк купив 15 м блакитної стрічки, а зеленої — на 12 м більше. Скільки всього метрів стрічки купив Марк?

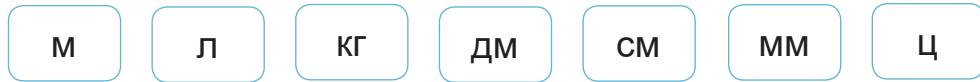
Бл. — м
З. — ?, на м більше ?

Відповідь: всього Марк купив м стрічки.

ТЕСТ ЗА ТЕМОЮ

1 Розфарбуй одиниці вимірювання довжини.

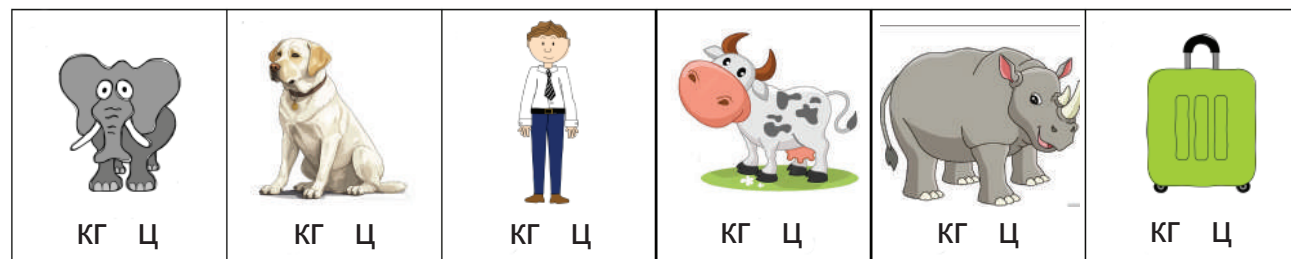
2 Лана веде щоденник погоди. Розглянь таблицю і запиши, який день тижня був найхолодніший, а який — найтепліший.

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Нд
10 °С	12 °С	15 °С	11 °С	18 °С	15 °С	13 °С

Найхолодніший день тижня — _____.

Найтепліший день тижня — _____.

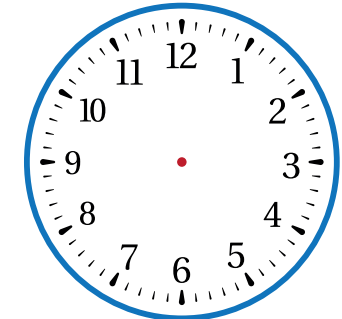
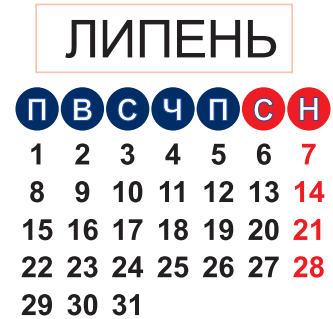
3 Обведи одиницю вимірювання, якою найзручніше вимірювати масу кожного об'єкта.

4 У бідоні було 17 л молока. Фермер долив ще 25 л молока. Познач ✓, скільки молока стало у бідоні.

- 22 л
  32 л
  42 л
  52 л

5 3 липня о 15 годині, мама сказала Аліні, що рівно через дві доби вони сядуть у потяг і поїдуть на море. Обведи на календарі дату відправлення і покажи стрілочками час на циферблаті.

6 Упаковка фломастерів коштує 50 грн. Обведи гроші, за які можна купити фломастери.

7 Перетвори одиниці вимірювання довжини.

30 мм = см

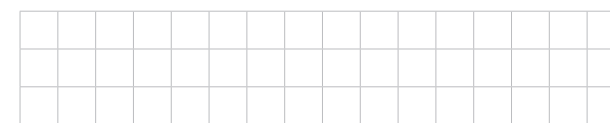
1 м =   см

42 см = дм см

8 Доповни короткий запис задачі. Розв'яжи задачу.

Черепашка пройшла 77 см шляху, а равлик на 18 см менше. Скільки сантиметрів подолав равлик?

Ч. — см ←
 Р. — ?, на см менше

Відповідь: равлик подолав см шляху.

ОЦІНЮЮ СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

Результат 1.

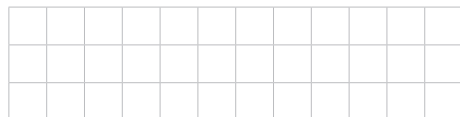
Я вмію розв'язувати задачі на знаходження маси, місткості та довжини.

1 Доповни короткий запис задачі та розв'яжи її.

До ресторану привезли 26 кг помідор і 22 кг огірків. На скільки більше привезли помідорів, ніж огірків?

П. — кг
Ог. — кг на ?

Відповідь: помідор привезли на кг більше, ніж огірків.

Результат 2.

Я вмію перетворювати одиниці вимірювання довжини.

Міліметр (мм)
Сантиметр (см): 1 см = 10 мм
Дециметр (дм): 1 дм = 10 см
Метр (м): 1 м = 100 см або 10 дм

2 Довжина агави 2 дм і 5 см, а опунції — 12 м. Обведи рослину, яка вища.

Агава

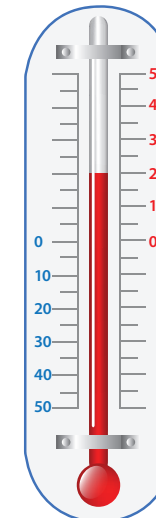

Опунція

Результат 3.

Я вмію визначати температуру за допомогою термометра.

3 Познач ✓ температуру, яку показує термометр.

30 °C   15 °C   20 °C   5 °C

Результат 4.

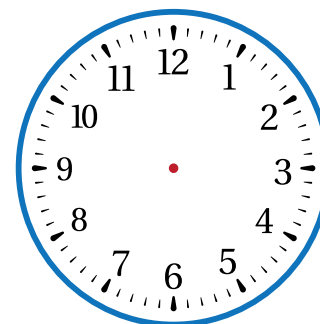
Я вмію користуватися календарем і годинником.

4 Марк ходить на уроки музики по понеділках і четвергах. Обведи на календарі дні, коли він буде ходити на уроки музики у березні.

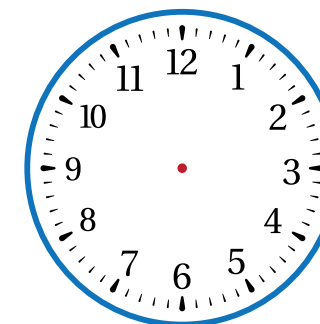
БЕРЕЗЕНЬ

П	В	С	Ч	П	С	Н
	1	2	3	4	5	
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

5 Урок музики Марка починається о 15:30 і триває 45 хвилин. Намалюй на годинниках, о котрій годині урок починається та о котрій — закінчується.

Початок уроку

Закінчення уроку

Результат 5.

Я вмiю користуватися грошима та знаю, як обчислювати решту.

6 Назар купив авокадо за 51 грн. Він дав касиру 100 грн. Познач ✓ решту, яку отримає Назар.

- 50 грн
  49 грн
  39 грн
  59 грн

7 Ніка купила піцу за 38 грн і порцію чаю за 16 грн. Ніка дала касиру 100 грн. Скільки решти вона отримала?

Було — 100 грн
 Витратила — грн і грн
 Залишилося — ?

Відповідь: Ніка отримала грн решти.

Навчальне видання

Воронцова Тетяна Володимирівна
Пономаренко Володимир Степанович
Лаврентьева Ірина Вікторівна
Хомич Олена Леонідівна

МАТЕМАТИКА

Навчальний посібник для 2 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 3-х частинах)

ЧАСТИНА 2

Літературне редагування і коректура Г. Губар
Художнє оформлення О. Курило

Формат 84×108/16. Гарнітура UkrainianSchoolBook, Arial.
Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 15,00. Обл.-вид. арк. 9.